

KONTROLLUTVALGET I FRÆNA KOMMUNE

Fræna, 18.oktober 2016

Til medlemmene i kontrollutvalget

MØTEINNKALLING

MØTE NR.: 5/16
TID: 25.10.2016 kl. 12:00
STED: Formannskapssalen 2.etg., Fræna kommunehus

SAKSLISTE:

UTV. SAKSNR.	TITTEL
PS 33/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 13.SEPTEMBER 2016
PS 34/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 35/16	FRÆNA KOMMUNE - ØKONOMIRPPORT 2.TERTIAL 2016
PS 36/16	BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT
PS 37/16	KOMMUNEREFORMEN – STATUS OG VIDERE PROSESS
PS 38/16	VIRKSOMHETS BESØK
PS 39/16	OPPFØLGINGSLISTE

Dersom det er saker kontrollutvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i senere møter, kan dette gjøres under **Eventuelt**.

Eventuelle forfall meldes på tlf. 71 11 14 52, evt. mob 99160260.

E-post: sveinung.talberg@molde.kommune.no

Innkallinga går som melding til varamedlem som blir innkalt etter behov.

Ingvar Hals (s)
leder

Sveinung Talberg
rådgiver

Kopi:
Ordfører
Rådmann
Møre og Romsdal Revisjon IKS

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utval	Møtedato
PS 33/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 13.SEPTEMBER 2016

Sekretariatets innstilling

Protokollen fra møte 13.september 2016 godkjennes.

Til å signere protokollen i tillegg til leder, velges:

1.
2.

Saksopplysninger

Vedlagt følger protokollen fra forrige møte. Protokollen er tidligere utsendt.

Protokollen godkjennes formelt i påfølgende møte samtidig som det velges to medlemmer til å signere protokollen i tillegg til leder.

Sveinung Talberg
rådgiver

KONTROLLUTVALGET I FRÆNA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Møte nr: 4/16
Møtedato: 13.09.2016
Tid: kl. 12.00 – kl. 14.30
Møtested: Formannskapssalen 2.etg., Fræna kommunehus
Sak nr: 23/16 – 32/16
Møteleder: Ingvar Hals, leder (H)
Møtende medlemmer: Leif Johan Lothe (Ap)
Inge Kvalsnes (Krf)
Forfall: Lisbeth Valle, nestleder (Sp)
Ann Helen Dalheim (Uavh.)
Ikke møtt: Ingen
Møtende vara: Ole Per Nøsen (Sp)
Ann-Marie Hopson (Ap)
Fra sekretariatet: Sveinung Talberg, rådgiver
Fra revisjonen: Einar Andersen, forvaltningsrevisor
Av øvrige møtte: Anders Skipenes, rådmann (sak 24/16, 25/16 og 31/16)
Ole Rødal, økonomisjef (sak 24/16, 25/16 og 31/16)
Arild Kjersheim (sak 24/16, 25/16 og 31/16)

Møteprotokollen signeres og godkjennes i neste møte.
Leder ønsket velkommen og ledet møtet.

Det framkom ingen merknader til innkalling og sakliste.
Innkalling og sakliste ble godkjent.

TIL BEHANDLING:

UTV. SAKSNR.	TITTEL
PS 23/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.JUNI 2016
PS 24/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
PS 25/16	FORVALTNINGSREVISJON AV BARNEHAGESEKTOREN – DRIFT OG ØKONOMI
PS 26/16	PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2016-2019
PS 27/16	PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2016-2019
PS 28/16	FORSLAG TIL BUDSJETT FOR 2017 FOR KONTROLL OG TILSYN
PS 29/16	REVISJONENS RAPPORT TIL KONTROLLUTVALGET FOR 1.HALVÅR 2016
PS 30/16	REVISJONSPLAN FOR REVISJONSÅRET 2016

PS 31/16 OPPFØLGINGSLISTE

PS 32/16 EVENTUELT

PS 23/16	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.JUNI 2016
-----------------	---

Kontrollutvalgets vedtak

Protokollen fra møte 14.juni 2016 godkjennes.

Til å signere protokollen ble følgende valgt:

1. Leif Johan Lothe
2. Inge Kvalsnes

Kontrollutvalgets behandling

Leder orienterte.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med innstilling. (5 voterende)

PS 24/16	REFERAT OG ORIENTERINGER
-----------------	---------------------------------

Kontrollutvalgets vedtak

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Referatsaker:

- RS 08/16 **Reglement for offentlige anskaffelser i Fræna kommune**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 05.09.2016, sak PS 84/2016 (deles ut i møtet)
- RS 09/16 **Kommunereformen – endelig vedtak om ny kommunestruktur i Fræna kommune**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 13.06.2016, sak PS 61/2016. Nyheter og aktuelle saker fra hjemmesiden til Fræna kommune (vedlagt)
- RS 10/16 **Økonomirapportering Fræna kommune 30.04.2016**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 13.06.2016, sak PS 62/2016 (vedlagt)
- RS 11/16 **Valgnemnda i Fræna kommune 13.06.2016 – endring i Viltnemnda.**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 13.06.2016 (vedlagt)
- RS 12/16 **Informasjon om etablering av nytt revisjonsselskap og avvikling av det gamle.**
Brev til kommunene i Kommunerevisjonsdistrikt 2 datert 29.06.2016 (vedlagt)
- RS 13/16 **Årsmelding 2015 – kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal** (vedlagt)

RS 14/16 **Protokoll fra møte i styret for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal 07.09.16**
(deles ut i møtet)

Orienteringssaker:

OS 13/16 **Tilsyn med Fræna kommune si forvaltning av introduksjonslova**
Fylkesmannen har meldt om et tilsyn 22.01.2016 på nevnte område (vedlagt)

OS 14/16 **Tilsyn med Fræna kommune som barnehagemyndighet 2016**
Melding fra Fylkesmannen om tilsyn den 13.10.2016 (vedlagt)

Sekretæren redegjorde for orienteringssakene. Rådmannen orienterte i sak RS 08/16. Momenter fra «Telemarksmodellen» og nye regler om offentlige anskaffelser er innarbeidet. Økonomisjef Ole Rødal orienterte i sak RS 10/16 om den økonomiske utviklingen etter 1.tertialrapport. Saken kommer opp i neste kontrollutvalgsmøte. Forvaltningsrevisor Einar Andersen orienterte i sak RS 12/16.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med innstilling. (5 voterende)

PS 25/16	FORVALTNINGSREVISJON AV BARNEHAGESEKTOREN – DRIFT OG ØKONOMI
-----------------	---

Kontrollutvalgets vedtak

Kommunestyret viser til redegjørelse fra rådmannen i brev av 15.03.2016 og 29.08.2016 samt meldt tilsyn fra Fylkesmannen.

Kommunestyrets vedtak om bestilling av forvaltningsrevisjon på barnehageområdet, drift og økonomi i sak PS 75/2015, blir på denne bakgrunn ikke iverksatt.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretæren viste til svar fra rådmannen av 15.03.2016 og 29.08.2016 samt meldt tilsyn fra Fylkesmannen på barnehageområdet og råder kommunestyret til ikke å sette i verk forvaltningsrevisjon på barnehageområdet nå. Kontrollutvalget sluttet seg til dette.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med innstilling. (5 voterende)

PS 26/16	PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2016-2019
-----------------	--

Kontrollutvalgets vedtak

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Fræna kommunes plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2019, og gir kontrollutvalget fullmakt til å prioritere mellom tema som er beskrevet i planen.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretæren redegjorde for saksgang frem til bestilling av et forvaltningsrevisjonsprosjekt. Forvaltningsrevisor Einar Andersen redegjorde for prosessen fra start og frem til en fremleggelse av overordnet analyse og plan.

Kontrollutvalget hadde ikke innspill til planen og sender den videre til kommunestyret for endelig vedtak.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med innstilling. (5 voterende).

PS 27/16	PLAN FOR SELSKAPSKONTROLL 2016-2019
-----------------	--

Kontrollutvalgets vedtak

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalget sitt forslag til Fræna kommunes plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019.

Kontrollutvalget gis fullmakt til å prioritere selskap og selskap som ikke er tatt inn i planen, dersom utvalget finner dette nødvendig.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretær orienterte om saksgang og prosedyrer. Forvaltningsrevisor Einar Andersen orienterte om bakgrunn og innhold i planen

Kontrollutvalget hadde ikke innspill til planen og sender den videre til kommunestyret for endelig vedtak.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar innstilling. (5 voterende).

PS 28/16	FORSLAG TIL BUDSJETT FOR 2017 FOR KONTROLL OG TILSYN
-----------------	---

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2017 med en ramme på kr 1 263 000 inkludert kjøp av revisjonstjenester og sekretariatstjenester for kontrollutvalget, vedtas.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretær orienterte om saksgang og prosedyrer. Kontrollutvalget hadde ingen merknader til forslaget.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar innstilling. (5 voterende).

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget tar revisjonens rapport for 1. halvår 2016 til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretæren orienterte om at dette dokumentet er en del verktøyet for «påse»-ansvaret til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget hadde ingen kommentarer til rapporten.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar innstilling. (5 voterende)

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget tar revisjonsplanen for revisjonsåret 2016, sammen med revisors vurdering av uavhengighet, til orientering.

Kontrollutvalgets behandling

Sekretæren orienterte om at også dette dokumentet er en del verktøyet for «påse»-ansvaret til kontrollutvalget.

Forvaltningsrevisor Einar Andersen orienterte litt om overgangen til det nye selskapet midt i revisjonsåret og konsekvenser for kontrollutvalget og kommunen.

Kontrollutvalget hadde ingen kommentarer til revisjonsplanen.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar med innstilling. (5 voterende)

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget avslutter følgende saker på oppfølgingslisten:

- Budsjettavvik på barnehageområdet
- Valgbarhet til kontrollutvalget
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten «Samhandlingsreformen i Fræna kommune
- Fræna kommune sin praksis med søknad på gang- og sykkelvegmidler

Kontrollutvalget velger heretter å se følgende saker på oppfølgingslisten sammen med saken «Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune»:

- Interne rutiner og reglement
- Rutiner for saksbehandling i Fræna kommune
- Rutiner for registrering av henvendelser

Kontrollutvalgets behandling

Kontrollutvalget ble orientert av rådmannen. Kontrollutvalget såg det hensiktsmessig å avslutte en del saker på oppfølgingslisten, samt å se andre i sammenheng med saken «Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune»

Det fremkom ikke nye saker på oppfølgingslisten.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar framlegg framsatt i møtet. (5 voterende)

PS 32/16	EVENTUELT
-----------------	------------------

VIKRSOMHETS BESØK ELLER BESØK FRA EN ENHETSLEDER

Kontrollutvalget diskuterte, etter innspill fra leder, erfaring og muligheter ved et virksomhetsbesøk eller å invitere en enhet inn til et møte. Erfaringene fra tidligere er positive. En slik orientering kan også sees på som en tilnærming til bestilling av et forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget vil i sitt neste møte beslutte hvilken virksomhet som skal besøkes eller inviteres slik at dette kan gjennomføres i siste møte i 2016.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar framlegg framsatt i møtet. (5 voterende)

ANBUDSPROSESSEN I RIR I TILKNYTNING TIL INNHENTING AV AVFALL

Etter innspill fra Leif Johan Lothe, diskuterte kontrollutvalget om Fræna kommune var kjent med forutsetningene i anbudsutlysningen, der det nå fremkommer at intervallet for innhenting av matavfall er hver 14.dag mot ukentlig i dag. Kontrollutvalget spør om dette var en forutsetning som låg i anbudsutlysningen. Kontrollutvalget spør også om det er andre forhold i den nye avtalen som avviker fra dagens avtale som berører abonnentene og tjenesten direkte som hittil ikke er gjort kjent.

Rådmannen blir bedt om å svare på dette.

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget ber rådmannen redegjøre for nye rutiner for innhenting av husholdningsavfall og om dette var kjent på det utlysningstidspunktet. En ber også om en er kjent med andre forhold i den nye avtalen som berører abonnentene og tjenesten direkte som hittil ikke er gjort kjent.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar framlegg framsatt i møtet. (5 voterende)

Ingvar Hals
leder

Ole Per Nøsen

Leif Johan Lothe

Inge Kvalsnes

Ann-Marie Hopson

Sveinung Talberg
sekretær

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 34/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

REFERAT OG ORIENTERINGER

Sekretariatets innstilling

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Saksopplysninger

Referatsaker:

- RS 15/16 **Valg av fellesnemnd for Eide og Fræna**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 26.09.2016, sak PS 91/2016 (vedlagt)
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 122/2016 (deles ut i møtet)
- RS 16/16 **Nytt reglement for godtgjørelse av politiske verv i Fræna kommune**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 26.09.2016, sak PS 93/2016. (vedlagt)
- RS 17/16 **Protokoll fra møte i styret for Kommunerevisjonsdistrikt 2**
Protokoll fra møte 29.09.2016 (vedlagt)
- RS 18/16 **Økonomirapportering Fræna kommune – 31.08.2016 – 2.tertial**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 125/2016 (deles ut i møtet)
- RS 19/16 **Revidert budsjett 2 – Fræna kommune**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 126/2016 (deles ut i møtet)
- RS 20/16 **Forslag til budsjett for 2017 for kontroll og tilsyn**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 127/2016 (deles ut i møtet)
- RS 21/16 **Plan for selskapskontroll 2016-2017**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 128/2016 (deles ut i møtet)
- RS 22/16 **Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 129/2016 (deles ut i møtet)
- RS 23/16 **Forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren – drift og økonomi**
Protokoll fra Fræna kommunestyre 17.10.2016, sak PS 130/2016 (deles ut i møtet)

Orienteringssaker:

- OS 15/16 **Tilsynsrapport med Fræna kommune si forvaltning av introduksjonslova**
Rapport fra tilsyn 07.06. 2016 (vedlagt)
- OS 16/16 **Forum for Kontroll og Tilsyn**
Høring ny kommunelov og sekretariatsordning (vedlagt)
- OS 17/17 **Innkalling til møte i representantskapet for Møre og Romsdal Revisjon IKS**
(vedlagt)

Sveinung Talberg
rådgiver

Sakliste

Fræna Kommunestyre 17.10.2016

Saksnr utval	Innhold	Ikkje offentleg	Arkiv- saksnr
PS 121/2016	Muligheten for å bygge ny barneskole i Elnesvågen		2008/2529
RS 15/16 PS 122/2016	Valg av Fellesnemnd for Eide og Fræna		2016/2958
PS 123/2016	Etablering av offisiell 17. maikomite for Fræna kommune - ny behandling etter høringsrunde		2016/1774
PS 124/2016	Reguleringsplan for Varholvegen- til godkjenning		2008/3414
RS 18/16 PS 125/2016	Økonomirapportering Fræna kommune - 31.08.2016 - 2. tertial		2016/1408
RS 19/16 PS 126/2016	Revidert budsjett II - Fræna kommune		2015/3391
	Referatsaker		
RS 2/2016	Protokoll fra møte i kontrollutvalget i Fræna 13.09.2016		2016/2964
RS 20/16 PS 127/2016	Forslag til budsjett for 2017 for kontroll og tilsyn		2016/2964
RS 24/16 PS 128/2016	Plan for selskapskontroll 2016-2019		2016/2964
RS 22/16 PS 129/2016	Plan for forvaltningsrevisjonen 2016-2019		2016/2964
RS 23/16 PS 130/2016	Forvaltningsrevisjon av barnehagesektoren - drift og økonomi		2016/2964

RS 15/16

PS 91/2016 Valg av Fellesnemnd for Eide og Fræna

Rådmannens tilråding:

Saken legges frem uten tilråding.

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 26.09.2016

Representantene Sofie E. H. Brekken (A) fremmet på vegne av Annhild Viken Sunde (V) og Trond Malmedal (Sp) fremmet slikt forslag:

Saken utsettes og tas opp til behandling i Fræna kommunestyre 17.09.16

Ved votering ble representantens forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes og tas opp til behandling i Fræna kommunestyre 17.09.16

PS 92/2016 Møtetidspunkt for politiske møter i Fræna kommune

Rådmannens tilråding:

Fra 01.11.2016 innføres slike møtetidspunkt for politiske møter i Fræna kommune:

Utvalg:	Tidspunkt	Bespising
Kommunestyre	Kl 16.00	Mat fra kl 15.30
Plan og økonomiutvalet/Formannskapet	Kl 12.00	Mat fra kl 11.30
Driftsutvalet	Kl 12.00	Mat fra kl 11.30

Møtene skal ikke vare lengre enn 4 timer. Det legges inn pauser på 10-15 minutter hver halvannen time.

Ekstrautgiftene til tapt arbeidsfortjeneste innarbeides i Budsjett og økonomiplan for 2017-2021.

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 26.09.2016

Saken skal tilbake til DRUT og PLØK for videre behandling. Saken ble utsatt

Forslag til vedtak

Saken ble utsatt

RS 16/16

PS 93/2016 Nytt reglement for godtgjørelse av politiske verv i Fræna kommune

Rådmannens tilråding:

Kommunestyret vedtar nytt reglement og regulativ for godtgjøring for folkevalgte jamfør vedlegg. Reglementet og regulativet er gjeldende fra 01.01.2017. Ekstra utgifter innarbeides i Budsjett og økonomiplan for 2017-2021.

Behandling i Plan- og økonomiutvalet i Fræna kommune - 19.09.2016

Det ble holdt gruppemøte før avstemminga.

Det ble satt frem slikt forslag av representantene Sofie Brekken (Ap), Kjell Lode (Krf) og Trond Malmedal (Sp):

Utgangpunkt for å fastsette ordfører si godtgjersle er 9,5G. Reglementet frå 2008 vert ellers behalde også når det gjeld sjukepengeordninga.

Valnemnda vert lagt til i gruppe 2.

Ved votering mellom rådmannen si tilråding og forslaget ovenfor ble forslaget ovenfor vedtatt mot 4 stemmer.

Vedtak:

Utgangpunkt for å fastsette ordfører si godtgjersle er 9,5G. Reglementet frå 2008 vert ellers behalde også når det gjeld sjukepengeordninga.

Valnemnda vert lagt til i gruppe 2.

Behandling i Kommunestyret i Fræna - 26.09.2016

Representanten Sofie Elisabeth Herman Brekken (A) fremmet på vegne av Trond Malmedal (Sp), Annhild Viken Sunde (V) og Guro S. Hollingsholm (Sv) slikt forslag:

Fræna kommunestyre vedtar nytt reglement og regulativ for godtgjøring for folkevalgte med virkning 01.01.17

*Godtgjørelsessats gis med utgangspunkt i folketrygdens grunnbeløp * 9,5G.*

Pkt. 1.1 og 1.2 vedr. sykepengegodtgjørelse til ordfører og varaordfører endres ikke. Man beholder mao. Ordlyden i reglementet fra 2008.

Valgnemda flyttes fra gruppe 3 til gruppe 2 i nytt reglement.

Representanten Elise Fiske (H) fremmet slikt forslag:

Pkt 1 ordfører lønn 9G

Resten som forslag fra Arbeiderpartiet

Punktvis votering over representanten Sofie E.H. Brekken (A) sitt forslag:

Fræna kommunestyre vedtar nytt reglement og regulativ for godtgjøring for folkevalgte med virkning 01.01.17

*Godtgjørelsessats gis med utgangspunkt i folketrygdens grunnbeløp * 9,5G. Vedtatt mot 9 stemmer*

Pkt. 1.1 og 1.2 vedr. sykepengegodtgjørelse til ordfører og varaordfører endres ikke. Man beholder mao. Ordlyden i reglementet fra 2008. Enstemmig vedtatt

Valgnemda flyttes fra gruppe 3 til gruppe 2 i nytt reglement. Enstemmig vedtatt

Ved votering ble tilråding fra plan- og økonomiutvalget gjort enstemmig til inkje.

Vedtak

Fræna kommunestyre vedtar nytt reglement og regulativ for godtgjøring for folkevalgte med virkning 01.01.17

Godtgjørelsessats gis med utgangspunkt i folketrygdens grunnbeløp * 9,5G.

Pkt. 1.1 og 1.2 vedr. sykepengegodtgjørelse til ordfører og varaordfører endres ikke. Man beholder mao. Ordlyden i reglementet fra 2008.

Valgnemda flyttes fra gruppe 3 til gruppe 2 i nytt reglement.

MØTEPROTOKOLL - STYRET

Møtedato: 29. september 2016 kl. 12 00
 Møteleder: Torbjørn Rødstøl
 Sak nr: 08- 13/16

Fast medlem		Varamedlem		Kommune
Leder Torbjørn Rødstøl	X	Arne Hop		Rauma
Ove Medalen	X	Per Olav Eidseter		Neset
Frank Lien		Martin Louis Lyngstad		Molde
Knut Sjømæling		Heidi Høgset	X	Gjemnes
Martin Kjøpstad		Sivert Petter Dyrkorn	X	Vestnes
Bjørn Steinland		Liv Karin Meisal	X	Sunnadal
Anita Øye Halås		Odd Magne Bolli		Eide
Øyvind Solem		Inngunn Hjelmås		Aukra
Ottar Nerland	X	Sigrud Gjendem Fjortoft		Fræna

X - møtte

Det møtte ingen representant fra de ansatte. Referent: Anny Sønderland

Kopi av protokoll: styremedlemmer, varamedlemmer, medlemskommunene, styreleder og konstituert daglig leder i Møre og Romsdal Revisjon IKS, Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, tidligere ansatte i Kommunerevisjonsdistrikt 2.

Det var ingen merknader til innkallingen. Styreleder orienterte om ny sak nr. 13. Det var enighet om å behandle denne.

SAK 08/16 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA FORRIGE MØTE

Styret gjorde slikt vedtak:

Protokoll fra møte 15. juni 2016 godkjennes.

SAK 09/16 ORIENTERINGSSAKER

- Etablering av Møre og Romsdal Revisjon IKS.
- Kvalitetskontroll
- Det ble også orientert om informasjons- og drøftingsmøte 24. august 2016 med de ansatte der styreleder og konstituert daglig leder i Møre og Romsdal Revisjon IKS og styreleder og konstituert daglig leder i Kommunerevisjonsdistrikt 2 deltok.

Styret gjorde slikt vedtak:

Sakene tas til orientering.

SAK 10/16 VALG AV REVISOR FOR REGNSKAPSÅRET 2016

Styret gjorde slikt vedtak:

KOMREV3 blir valgt som revisor for Kommunerevisjonsdistrikt 2 for regnskapsåret 2016.

SAK 11/16 ØKONOMISKE FORHOLD I KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2

Styret gjorde slikt vedtak:

1. Oversikt over økonomiske forhold i Kommunerevisjonsdistrikt 2 tas til orientering.
2. Styreleder og konstituert daglig leder får fullmakt til å håndtere det økonomiske oppgjøret mellom selskapene. Det forutsettes at det blir enighet om felles prinsipper for det økonomiske oppgjøret, med mindre det er spesielle forhold det må tas hensyn til.

SAK 12/16 AVVIKLING AV KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2

Oppdatert notat datert 28.9.2016 ble lagt fram i møtet.

Styret gjorde slikt vedtak:

1. Styret viser til kommunestyrevedtakene i kommunene i Kommunerevisjonsdistrikt 2 om å inngå som deltaker i Møre og Romsdal Revisjon IKS, og at selskapet blir valgt som revisor for kommunene. På bakgrunn av dette avvikles Kommunerevisjonsdistrikt 2.
2. Det fremmes en sak i de ni kommunestyrene om formell avvikling av Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.
3. Det sittende styret vil fungere som avviklingsstyre.
4. Overskudd/ underskudd fordeles på eierkommunene etter fordelingsnøkkel som tilsvarer størrelse på det årlige tilskuddet den enkelte kommune betalte i 2016.

SAK 13/16 FORTSATT KONSTITUERING I STILLING SOM DAGLIG LEDER

Styret gjorde slikt vedtak:

Styret konstituerer Anny Sønderland som daglig leder videre inntil selskapet er avviklet.

OS 15/16

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

te

Tilsynsrapport - introduksjonsloven - Fræna kommune

Tilsynstema:

**Gis det introduksjonsprogram
som er helårig og på full tid**

Molde, 7.6.2016

Sak nr. 2015/6607

Tilsynsleder: rådgiver Nicolai Støren

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Tema for tilsynet 2013 - 2016	4
Tilsystema 1: Deltakerne har et introduksjonsprogram som er helårig	6
Tilsystema 2: Deltakerne har et introduksjonsprogram som er på full tid	7
5. Lovbrudd og merknader	9
Vedlegg 1: Oversikt over dokumentasjon	10
Vedlegg 2: Deltakere i tilsynet.....	11
Vedlegg 3: Lovgrunnlaget for tilsynet	12

1. Innledning

Denne rapporten er utarbeidet av Fylkesmannen i Møre og Romsdal etter tilsyn med Fræna kommunes forvaltning av *lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere* (introduksjonsloven, (introl.)). Tilsynet retter seg mot kommunen, jf. introl. § 3 om kommunens ansvar.

Formålet med tilsynet

Introduksjonslovens formål er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet, jf. introl. § 1. Det følger av rundskriv Q-20/2015 at hovedformålet med loven er å legge til rette for at deltakerne i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap kommer seg raskt i arbeid eller utdanning. Det er videre ett av lovens formål at de som deltar i programmet aktivt yter noe for å gjøre seg berettiget til introduksjonsstønad – først og fremst til beste for seg selv, men også for samfunnet.

Hensikten med tilsyn er å sikre at kommunene har en praksis som er i samsvar med lov og forskrift som et bidrag til økt kvalitet i den kommunale tjenesteproduksjonen.

Brudd på introduksjonsloven kan ha rettssikkerhetsmessige konsekvenser for deltakerne. Det kan også ha samfunnsøkonomiske konsekvenser gjennom forsinkelser i den enkeltes overgang til utdanning og arbeid. Forsinkelser kan føre til at det tar lengre tid før deltakeren blir økonomisk selvstendig.

Fylkesmannens tilsynshjemmel

Introduksjonsloven § 23 gir Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med kapitlene 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd. Det betyr at det kan føres tilsyn med

- Introduksjonsprogram (§§ 2-7)
- Introduksjonsstønad (§§ 8-16)
- Opplæring i norsk og samfunnskunnskap (§§ 17-20)
- Nasjonalt introduksjonsregister - NIR (§ 25 tredje og fjerde ledd)

Tilsynet omfatter også forskrifter knyttet til disse lovbestemmelsene

Forholdet til kommuneloven

Fylkesmannens tilsyn skal utføres etter reglene i lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 10A, jf. introl. § 23 annet ledd. Fylkesmannens tilsyn er et lovlighetstilsyn, jf. kommuneloven § 60b. Kommuneloven gir Fylkesmannen rett til å be om opplysninger, rett til innsyn i saksdokumenter og adgang til kommunale institusjoner eller andre som utfører oppgaver på vegne av kommunen.

Videre kan Fylkesmannen gi pålegg om å rette forhold som er i strid med lov og/eller forskrift. Før det ev. gis pålegg, skal kommunen få en rimelig frist til å rette forholdet.

Når tjenester utføres av andre enn kommunen, skal krav om retting og eventuelle pålegg rettes til kommunen som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet. Kommunen plikter å sørge for at tjenesten utføres i samsvar med lov og forskrift.

Forholdet til forvaltningsloven

Det følger av introd. § 21 at forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i loven. I tillegg gjelder de ikke-lovfestede saksbehandlingsreglene her som ellers i forvaltningen, som for eksempel normen for god forvaltningsskikk, forsvarlig saksbehandling, veiledning og informasjon til deltakerne. For nærmere omtale av forholdet til forvaltningsloven, viser vi til vedlegget om lovgrunnlaget for tilsynet.

Begreper

Disse begrepene brukes i Fylkesmannens konklusjon:

- *Lovbrudd*
er mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift.
- *Merknad*
er et kritikkverdig forhold som ikke omfattes av definisjonen for lovbrudd, men der tilsynet med utgangspunkt i krav fra myndighetene avdekker praksis som potensielt kan føre til lovbrudd.

Lovbrudd skal rettes, mens *merknader* er noe kommunen selv kan velge om en vil ta hensyn til.

Om tilsynsrapporten

Tilsynet er basert på gjennomgang av et utvalg deltakermapper, redegjørelse fra kommunen, skriftlig dokumentasjon og telefonsamtale med representanter fra kommunen. Derfor er konklusjonene i rapporten bare et uttrykk for hva Fylkesmannen har sett gjennom den dokumentasjonen som forelå ved tilsynet. Konklusjonene i rapporten sier heller ikke noe om kommunens forvaltning av introduksjonsordningen på andre områder enn de som er undersøkt.

Gjennomføring av tilsynet

Grunnlaget for Fylkesmannens tilsyn er vurdering av tilsendt dokumentasjon, inkl. utvalgte deltakermapper og annen dokumentasjon Fylkesmannen har tilgang til, bl.a. NIR (Nasjonalt introduksjonsregister). [I tillegg har Fylkesmannen gjennomført et telefonmøte med representanter fra flyktingetjenesten og voksenopplæringen i Fræna kommune.] Kommunens tilbakemelding på denne foreløpige rapporten vil også bidra til å gi Fylkesmannen et bredt vurderingsgrunnlag.

Tidspunktene for tilsynet er gjennomført slik:

1. Skriftlig varsel fra Fylkesmannen til kommunen om åpning av tilsyn: 4.11.2015
2. Mottak av dokumentasjon fra kommunen: 22.1.2016
3. Telefonmøte med en representant fra Fræna kommune: 24.6.2016
4. Foreløpig tilsynsrapport: 24.6.2016
5. Frist for skriftlig tilbakemelding fra kommunen på foreløpig rapport: 15.7.2016

Når tilsynsrapporten er ferdig, blir den lagt ut under «Tilsyn» på Fylkesmannens hjemmeside.

2. Tema for tilsynet 2013 - 2016

Gjennom tilsynet skal Fylkesmannen kontrollere om kommunen gir deltakerne et introduksjonsprogram som er helårlig, og som er på full tid. Tilsynet tar utgangspunkt i lovbestemmelser og tolkninger av disse. Vedlegg 3 beskriver de rettslige kravene, der tilsynet har tatt utgangspunkt i kontrollspørsmålene som er omtalt i punkt 8.

Omtale av kommunens praksis med organisering av introduksjonsordningen

Da dokumentasjonen ble sendt inn, hadde Fræna kommune gjennom interkommunalt samarbeid med Eide kommune organisert arbeidet med introduksjonsloven gjennom Flyktingtjenesten NAV Fræna og Eide. Det er NAV Fræna som koordinerer flyktingtjenesten i kommunen. Fræna og Eide opplæringscenter har en egen interkommunal samarbeidsavtale med Fræna kommune som vertskommune. Arbeidet skjer slik i et trekantsamarbeid mellom flyktingtjenesten, opplæringscenteret, og den enkelte deltaker.

Det var den gang lagt opp til at flyktingtjenesten og opplæringscenteret skal samarbeide nært, med ukentlige møter. Det skal være minst ett årlig ledermøte for å evaluere samarbeidet, og planlegge virksomheten for kommende år.

Det ble i mai 2015 vedtatt at Flyktingtjenesten ikke lenger skulle være organisert gjennom NAV. Etter endring skulle Flyktingtjenesten inngå i rådmannens stab. På tidspunktet for innsendelse av dokumentasjon, var ny organisering ikke på plass. Det går fram at dagjeldende opplegg for samarbeid og organisering skulle gjelde inntil videre.

Til og med 31.12.15 fungerte leder for NAV Fræna og Eide som leder for Fræna kommunes flyktingtjeneste. Dette innebar bl.a. personal- og budsjettansvar. Det går fram at kommunen fram til oktober 2015 hadde en programrådgiver, og en flyktingkonsulent, begge i full stilling.

Fra og med 1.1.16, ble tjenesten organisert på nytt. Flyktingtjenesten i kommunen inngår fra da av i rådmannens stab. Samarbeidet med NAV og Eide kommune opphørte fra da av. Leder for flyktingtjenesten rapporterer nå til kommunalsjef i kommunens plan- og økonomiutvalg. Ved behov rapporteres videre til kommunestyret.

Siden dokumentasjon ble sendt inn i januar 2016, har kommunen ansatt leder i flyktingtjenesten. Det er nå 2,5 stilling i enheten. En halv stilling går til å bistå Eide kommune i deres arbeid opp mot flyktninger. En stilling går til å fatte vedtak og følge opp deltakere, mens den siste stillingen er rettet inn mot oppfølging/utbedring av boliger. I januar 2016 var det ansatt en flyktingkonsulent i 100 % stilling. Flyktingkonsulenten hadde det daglige fagansvaret for hele tjenesten. Det ble brukt tolk ved behov, enten ved at tolken var til stede eller som telefontjeneste.

Rutiner for arkivering er de samme som for NAV for øvrig. Etter innføring av ny organisering, vil arkivering skje etter kommunens arkivsystem.

De tidligere rutiner var stort sett nedskrevet, uten en helhetlig gjennomgang eller godkjenning. Rutinene er skrevet med tanke på organisering pr. dato for innsendelse av dokumentasjon. Nye rutiner for ny organisering var ikke på plass pr. juni 2016. Pr. juni 2016 arbeider en med å etablere nye rutiner, med bakgrunn i IMDis rundskriv §20/2015.

Kommunen brukte tidligere datasystemet Socio. Fra og med november 2015 har kommunen brukt «Visma flyktning» som eneste program. Da dokumentasjonen ble sendt inn, pågikk opplæring i dette programmet.

Kommunen bruker telefontolk gjennom tjenesten Noricom. Det kan brukes oppmøtetolk i noen sammenhenger. For å sikret at informasjon er forstått, har en system for underskrift på f.eks. permisjonsreglement. I tillegg er kommunens konsulenter tilgjengelige for å oppklare uklarheter

Flyktningetjenesten hadde pr. januar ellers daglig kontakt med den kommunale personal- og økonomiavdelingen. I juni 2016 opplyste leder for flyktningetjenesten at en er samlokalisert med voksenopplæringen, og har daglig kontakt med disse. Det er lav terskel for å møtes, og drøfte muligheter eller utfordringer. En arbeider også med å etablere samarbeidsrutiner med NAV, for at de fire parter (NAV, kommune, voksenopplæring og deltaker) skal samarbeide mest mulig formålstjenlig.

Fylkesmannens vurdering av Fræna kommunes praksis med organisering av introduksjonsordningen

Arbeidet med introduksjonsordningen ser ut til å være godt ivaretatt i Fræna kommune. Det gjøres vedtak om deltakelse i introduksjonsordningen, om rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap og om permisjon fra opplæringen. I dokumentmappene finner vi plan for introduksjonsprogram, personlig plan, kartlegging, avtale om opplæring i norsk og samfunnskunnskap, timeplaner, m.m.

Vi merker oss at kommunen er i ferd med å organisere arbeidet på en ny måte, og etablere nye rutiner. Det ser ut til at en kan bygge videre på mange av rutinene som kommunen allerede hadde.

Vi merker oss også stillingsinstruksen til programrådgiver, som skal koordinere og kvalitetssikre samarbeidet mellom parter som har opplærings- og kvalifiseringstiltak innen introduksjonsloven som arbeids- og ansvarsområde. Kommunen bruker telefontolk der det er nødvending, noe som fungerer bra.

Tilsystema 1: Deltakerne har et introduksjonsprogram som er helårig

Gjennom tilsynet har vi vurdert om Fræna kommune gir deltakerne sine et helårig introduksjonsprogram tilsvarende 47 uker i året, jf. følgende kontrollspørsmål:

1. Tilbyr kommunen et introduksjonsprogram på 47 uker i året?
2. Har deltakerne i introduksjonsprogrammet ferie opptil 25 virkedager / 5 uker ferie i året?
3. -
4. Får deltakerne i tillegg fri alle årets bevegelige hellig- og fridager?
5. Får deltakere som ikke hører til Den norske kirke i tillegg fri opptil to virkedager hvert kalenderår i forbindelse med feiring eller markering av religiøse høytider?

Der norskopplæringen er lagt til skolesektoren, har kommunen en aktivitetsplikt i skolens ferier. Kommunen kan i skolens ferier tilby et program som inneholder samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til arbeidslivet for å oppfylle krav til helårig program.

Beskrivelse av kommunens praksis

Kommunens opplegg har endret seg vesentlig siden dokumentasjonen ble sendt inn i januar 2016. Ved vurderingen av opplegget opp mot lovkravene, velger Fylkesmannen å ta utgangspunkt i de rutiner som er framlagt, og den praksis som er dokumentert. Fylkesmannen legger til grunn at kommunen i det videre arbeid med rutiner, og oppfølging av deltakere, vil ivareta de krav som går fram av lov og rundskriv, samt bygge videre på gamle rutiner slik de er beskrevet i dokumentasjonen.

Fræna kommune har i dokumentet «Samarbeidsavtale mellom Fræna og Eide opplæringscenter og Flyktningetjenesten NAV Fræna og Eide» opplyst at programmet er helårlig. Dette er definert til 47

uker pr. kalenderår. Videre går det fram at deltakerne skal ha 25 feriedager (altså fem uker). Dokumentet viser at det er flyktningetjenestens ansvar å tilby helårlig og fulltids program.

Det går fram at kommunens opplegg gjennom Opplæringscenteret tar utgangspunkt i skoleåret, med 190 skoledager. Som dokumentasjon på dette er det vedlagt årshjul for 2015 - 2017. Det er lagt fram bestilling for kurs, mv. som viser at opplegget går utover skoleåret. I 2016 var dette 42 dager mer enn skoleruten, totalt 232 dager.

Program for perioden som ikke dekkes av skoleåret blir etterspurt årlig. I to uker i skolens sommerferie kan det arrangeres jobbklubb. Dette opplegget er beskrevet i egen brosjyre. Flyktningetjenesten har også hatt autorisert trafikkopplæring, samt foredrag innen flere temaer. Det har også vært arrangert turer, ev. med etterarbeid. Flyktningetjenesten har også undervist i ulike team.

I uttale fra kommunen går det fram at deltakere tidligere kan ha vært avskåret fra å få oppfylt retten. Opplæringscenteret og Flyktningetjenester har hatt fokus på å plassere ansvar for opplegget, for å sikre at deltakernes rettigheter blir ivarettatt.

Dokumentasjonen viser videre at deltakerne informeres om regler for permisjon. Dette gjennomgås med deltakerne sammen med tolk. Det er lagt fram søknadsskjema for permisjon, og eksempler som viser at kommunen bruker disse for de enkelte deltakere.

Fylkesmannens vurdering og konklusjon

På kontrollspørsmål 1-5 er svaret ut fra dokumentasjonen ja. Fræna kommune oppfyller lovkravet om at deltakerne får et helårig introduksjonsprogram, jf. intro. § 4.

Tilsystema 2: Deltakerne har et introduksjonsprogram som er på full tid

Gjennom tilsynet har Fylkesmannen vurdert om Fræna kommune gir deltakerne sine et fulltids introduksjonsprogram, jf. følgende kontrollspørsmål:

3. Er programmet på heltid, det vil si ikke på deltid?
6. Er programmet tilpasset deltakeren, slik at han eller hun får et kvalifiseringstilbud på full tid?
7. Endres programmet ved behov for å ivareta kravet til full tid?
8. Har programmet 37,5 timer per uke dersom programmet består av aktiviteter som ikke krever for- og etterarbeid?
9. Består programmet av minimum 30 timer per uke? Dette gjelder der programmet hovedsakelig består av opplæringstiltak med betydelig krav til egenaktivitet - og i tillegg krever for- og etterarbeid.
10. Tilfredsstillt programmet kravet til fulltid når det består av både opplæringstiltak og aktiviteter som ikke innebærer krav til egenaktivitet, for- og etterarbeid?
11. Er egenaktiviteten i en ramme som sikrer kontroll og veiledning?
12. Har deltakeren medvirket til organisering av egenaktiviteten?

Det følger av intro. § 4 annet ledd at introduksjonsprogrammet skal være på full tid. Et heldagsprogram kan inneholde både norskopplæring, samfunnskunnskap, utdanning, arbeid eller annet som kan defineres som tiltak for forberedelse til arbeidslivet.

Full tid skal regnes som 30 – 37,5 timer i uka. Når innholdet i introduksjonsprogrammet i hovedsak består av opplæringstiltak med betydelig krav til egenaktivitet, samt forberedelser og etterarbeid/lekser, er 30 t/u full tid. Når innholdet består av aktiviteter i skolens ferie- og fridager, samt språkpraksis/arbeidspraksis, er 37,5 t/u full tid.

Beskrivelse av kommunens praksis

Timeplaner som er lagt fram, viser at opplæringscenteret gir daglig undervisning fra 8.15 – 14.15, dvs. 6 t/dag. I tillegg er det egeninnsats i skolens lokaler 1,5 timer hver dag. Kommunen har utarbeidet signeringsskjema for skoletid, og egenarbeidstid. Kommunen har rutiner for daglig underskrift fra lærer, og månedlig kontroll fra Flyktningetjenesten.

Gjennom introduksjonsprogrammet kan deltakerne også tilbys arbeidspraksis, språkpraksis, jobbklubb, eller annet. Under arbeidspraksis følger deltakerne vanlig arbeidsdag, 37,5 timer i uken. Dersom det ikke er aktivitet på tiltaksstedet, går deltakerne inn i ordinært program. Dersom de alternative opplegg ikke gir full tid, går det fram at kommunen gir med skriftlig arbeid eller selvstudium. Dette skjer i så fall på opplæringscenterets lokaler. Kommunen bruker signeringsskjema for å følge opp dette.

Mange deltakere har en kombinasjon av skolegang/opplæring, praksis og andre tiltak. Kommunen etterstreber å gi deltakerne aktivitet i opplegget som gir 30 – 37,5 timer i uken, avhengig av hva slags aktivitet deltakerne får.

Fylkesmannens vurdering

Introduksjonsordningen bygger på prinsippet om full deltakelse og individuelt tilrettelagte program. Videre bygger ordningen på prinsippet om at det er deltakelse i introduksjonsprogrammet som gir rett til introduksjonsstønad – som et alternativ til sosialhjelp. Siden det er arbeidslivets regler som ligger til grunn for introduksjonsordningen, vurderer derfor departementet at utgangspunktet for arbeidslengden per dag/uke bør være arbeidsmiljøloven sine regler om arbeidstid.

Vi viser til det vedlagte lovgrunnlaget om begrepet «full tid» på s. 14-16, med presisering fra departement og direktorat fra første halvår 2015. Det går fram at en kommune som gir et program som hovedsakelig består av opplæringstiltak, med 30 skoletimer à 45 minutter, oppfyller kravet om full tid. Departementet forutsetter at en ved fastsetting av tid i programmet benytter begrepet «time» i betydningen en undervisningsøkt. Inkludert pauser, samt tid til for- og etterarbeid, beregnes en undervisningsøkt på 45 minutter som 75 minutter når en skal vurdere «full tid».

Undervisningsopplegget i programmet, er 4,5 timer hver dag, ekskl. pauser. I tillegg kommer 1,5 timer til lekser. I tillegg gir kommunen 1,5t hver dag i selvstudium – altså 2*45 minutter. Selvstudium kan sies å være i samsvar med forutsetningene fra departement og direktorat. Undervisningsopplegget er oppfyller slik lovens forutsetninger.

Det går fram at deltakerne følger vanlig arbeidsdag når de har praksis, og har 37,5 timer. Dette samsvarer også med introduksjonsloven og senere rundskriv med presiseringer.

Det er utarbeidet signeringsskjema, både for undervisningsopplegg, lekser og selvstudium. Slik kan kommunen sikre at deltakerne får oppfylt retten.

Når kommunen sammen med deltaker utarbeider individuell plan, tas det hensyn til deltakers ønsker. Kommunen har også system for å revidere planen underveis.

- Ot.prp. nr. 60 (2006–2007) Om lov om endringer i introduksjonsloven
- Rundskriv Q-20/2012 Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Rundskriv H-03/07 Nytt kapittel 10 A i kommuneloven - statlig tilsyn med kommunesektoren
- Rundskriv Udir-1-2012 Kunnskapsløftet – om fag- og timefordelingen for grunnopplæringen
- Rundskriv Q-35/2011 Iverksetting av rett og plikt til 600 timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere
- Rundskriv Q-33/2011 Utvidelse av personkretsen som har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram
- Veileder (BLD): Plikt til kommunal internkontroll med ordningene i introduksjonsloven (Q-1221)

Kommunen kan tilpasse programmet til individets forutsetninger og behov og legge inn behandling eller andre typer sosialiserende tiltak innenfor programmets rammer. Dette under forutsetning av at det ivaretar lovens formål, som er å legge til rette for deltakelse i yrkes- og samfunnsliv. Selv om programmet er individuelt tilpasset den enkeltes behov, skal innholdet være arbeidsrettet.

Det følger imidlertid av bestemmelsen i fraværskriften kapittel 2 og 3 at den enkelte deltaker har rett til å beholde introduksjonsstønad selv om vedkommende er uteblitt fra deltakelse i introduksjonsprogrammet. Fraværet må i det tilfelle skyldes sykdom eller skade. Det er også adgang til permisjon både med og uten stønad, jf. forskrift av 18. juli 2003 om fravær og permisjoner ved nyankomne innvandres deltakelse i introduksjonsordning.

8. Kontrollspørsmål: Programmet skal være helårig og på full tid

- Tilbyr kommunen et introduksjonsprogram som er 47 uker i året?
- Har deltakerne i introduksjonsprogrammet ferie opptil 25 virkedager / 5 uker ferie i året?
- Er programmet på heltid, det vil si ikke på deltid?
- Får deltakerne i tillegg fri alle årets bevegelige hellig- og fridager?
- Får deltakere som ikke hører til Den norske kirke i tillegg fri opptil to virkedager hvert kalenderår i forbindelse med feiring eller markering av religiøse høytider?
- Er programmet tilpasset deltakeren, slik at han eller hun får et kvalifiseringstilbud på full tid?
- Endres programmet ved behov for å ivareta kravet til full tid?
- Har programmet 37,5 timer per uke dersom programmet består av aktiviteter som ikke krever for- og etterarbeid?
- Består programmet av minimum 30 undervisningsøkter/«timer» per uke? Dette gjelder der programmet hovedsakelig består av opplæringstiltak med betydelig krav til egenaktivitet og i tillegg krever for- og etterarbeid.
- Tilfredsstiller programmet kravet til full tid når det består av både opplæringstiltak og aktiviteter som ikke innebærer krav til egenaktivitet, for- og etterarbeid?
- Er egenaktiviteten i en ramme som sikrer kontroll og veiledning?
- Har deltakeren medvirket til organisering av egenaktiviteten?

9. Kilder

- Lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna
- Forskrift 18. juli 2003 nr. 973 om fravær og permisjon ved nyankomne innvandres deltakelse i introduksjonsordning
- Forskrift 20. april 2005 nr. 342 om et nasjonalt personregister for introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere (Nasjonalt introduksjonsregister).
- Prp. 79 L (2010–2011) Om endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven
- Ot.prp. nr. 28 (2002–2003) Om lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Ot.prp. nr. 30 (2003–2004) Om lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven
- Ot.prp. nr. 50 (2003–2004) Om lov om endringer i introduksjonsloven mv.
- Ot.prp. nr. 2 (2004–2005) Om lov om endringer i introduksjonsloven
- Ot.prp. nr. 23 (2005–2006) Om lov om endringer i introduksjonsloven
- Ot.prp.nr. 97 (2005-2006) Om lov om endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (statleg tilsyn med kommunesektoren)

lenger programtid i en periode for å opparbeide tid til "avspasering" på inneklemt fridager, samt høstferie, juleferie og vinterferie, forutsetter dette at deltakerne samtykker. Der en deltaker pga. omsorgsansvar ikke har forutsetninger for å kunne følge opp dette, kan ikke kommunen pålegge vedkommende å følge dette, og trekke i stønaden dersom deltaker må gå etter avtalt programtid.

I følge forarbeidene legges det til grunn at et fulltidsprogram er fleksibelt, avhengig av i hvilken grad tiltaket krever tidsbruk utover det som er bundet av programmet. Kommunen bør legge til rette for et fleksibelt kvalifiseringstilbud, for eksempel at aktiviteter eller praksis (arbeidspraksis eller språkpraksis) også på kveldstid bør kunne regnes inn i programtiden hvis deltaker selv ønsker dette. Arbeid i helg og fritid er i utgangspunktet ikke en del av programmet. Det er rom for fleksibilitet når det gjelder lengden på den enkelte virkedag, men forarbeidene sier ikke uttrykkelig hvor lange dager deltakerne maksimalt kan ha. Arbeidslivets regler ligger til grunn, og departementet vurderer at utgangspunktet for lengde pr. dag bør være arbeidstidsbestemmelser i arbeidsmiljøloven (aml.). Se aml. § 10-4 som fastslår at den alminnelige arbeidstid ikke må overstige ni timer i løpet av 24 timer, samt kommunens tariffavtale for deres ansatte mht. "normalarbeidstid".

Det følger av forarbeidene at et heldagsprogram ikke nødvendigvis innebærer at opplæringsdelen skal vare hele dagen. Et heldagsprogram kan inneholde både norskopplæring, samfunnskunnskap, utdanning, arbeid eller annet som kan defineres som tiltak for forberedelse til arbeidslivet. Der programmet inneholder betydelig krav til egenaktivitet, som for eksempel egenfordypning eller studier, forutsettes det at egenaktiviteten er arbeidsrettet og i en ramme som kan kontrolleres og hvor det er anledning til å motta veiledning. Arbeid kan inngå som en del av programtiden hvis deltaker ønsker det og kommunen mener at arbeidet er relevant i forhold til deltakernes individuelle plan. Arbeid i helger og på fritid/kveldstid i tillegg til ordinær programtid må regnes som en aktivitet utenom programmet.

Et sentralt spørsmål er hvordan begrepet «time» i introduksjonsprogrammet skal forstås. Er dette en klokke-time eller en "undervisningstime" à 45 minutter? Dette er definert av departement og direktorat i 2015. Man har kommet til at lovens begrep «time» skal forstås som en skoletime/undervisningsøkt, dvs. 45 minutter. Disse skjønsmessige vurderingene av hva som er full tid skal nå automatiseres. Dette skal gjøres ved at tid til egenaktivitet og pauser iberegnes automatisk ved at en undervisningstime på 45 minutter skal telle som 75 minutter. I forskrift til opplæringslova sies det at opplæringen kan organiseres i bolker av ulik lengde slik kommunen finner det hensiktsmessig (§ 1-6).

Introduksjonsordningen bygger på prinsippet om full deltakelse og individuelt tilrettelagt program. Videre bygger introduksjonsordningen på prinsippet om at det er deltakelsen i introduksjonsprogrammet som gir rett til utbetaling av introduksjonsstønad. For deltakere uten andre midler til livsopphold enn introduksjonsstønad, vil en redusert stønad som følge av deltidsdeltakelse i programmet antagelig ikke gi tilstrekkelig grunnlag for å dekke utgifter til livsopphold eller bolig. Dette vil bryte med lovens forutsetning om at deltakelse i introduksjonsprogrammet skal være et alternativ til sosialhjelp. Kravet om full deltakelse underbygger formålet om at deltakelse i introduksjonsordningen kan sikre lettere overgang til arbeidslivet. Det er derfor ikke adgang til delvis deltakelse i introduksjonsprogrammet.

Der en deltaker på grunn av sykdom eller skade synes å være hindret fra deltakelse på fulltid, skal man søke å tilpasse introduksjonsprogrammet slik at deltakeren likevel kan delta på fulltid. Et individuelt tilrettelagt program vil derfor kunne være mindre krevende enn arbeid.

Begrepsforklaring

- **Helårig**

Det følger av introd. § 4 annet ledd at introduksjonsprogrammet skal være helårig. I følge forarbeidene (Ot.prp.28 (2002-2003) kapittel 12.4), betyr det at programmet skal følge arbeidslivets regler for ferie. I forskrift om fravær og permisjon ved nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsordningen av 18.7.2003 nr. 973, framgår det at deltakerne skal ha opptil 25 virkedagers ferie. Det vil si at introduksjonsordningen skal ha et 47 ukers program - med fradrag for bevegelige fri- og helligdager.

Der norskopplæringen er lagt til skolesektoren, har kommunen en aktivitetsplikt i skolens ferier. Kommunen kan i skolens ferier tilby et program som inneholder samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til arbeidslivet for å oppfylle krav til helårlig program, jf. Ot.prp.28 (2002-2003) kapittel 12.4. Sommerjobb kan være et eksempel på dette.

Det følger av bestemmelsen i forskrift om fravær og permisjon ved nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsordningen § 6-2 at kommunen bestemmer når ferien skal avvikles (fellesferie). Det er ikke gitt noen adgang til å ha aktivitet i planlagt ferietid og dermed opparbeide seg fleksible rettigheter som kan tas ut på et senere tidspunkt slik det i noen deler av arbeidslivet er gitt adgang til avspasering av fleksitid.

Kommunen kan gi sammenhengende ferie i fem uker, eller de kan gi noen uker på sommeren og noen dager til høstferie, vinterferie, jul og påske. Kommunen kan fastsette regler om ferieavvikling for deltakerne i introduksjonsprogram i form av et feriereglement. Utgangspunktet er at kommunens organisering av ferien skal kommuniseres til den enkelte deltaker, og organiseringen skal være forutsigbar og lik for alle deltakerne.

Forskrift om fravær og permisjon ved nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsordningen av 18.7.2003 nr. 973 § 6-1 første ledd, oppregner fridager i løpet av året. Forskriften § 6-1 annet ledd gir den som ikke hører til Den norske kirke, rett til fri fra deltakelse i introduksjonsprogram med introduksjonsstønad i opptil to virkedager hvert kalenderår i forbindelse med feiring eller markering av religiøse høytider. Dette følger av lov om trossamfunn kapittel II a rett til fri ved religiøse høytider.

- **Full tid**

Det følger av introduksjonsloven § 4 annet ledd at introduksjonsprogrammet skal være på full tid. I følge forarbeidene (Ot.prp.28 (2002-2003) kapittel 12.4), betyr det at det skal være et heldagsprogram. Full tid skal regnes som 30 til 37,5 timer. Spennet mellom 30 og 37,5 timer per uke gir kommunen et skjønn i tilpasningen av programmet, men dette må være planlagt (ikke vilkårlig fra uke til uke) og forutsigbart for deltaker og likt for alle. Det følger av lovens forarbeider at omfanget av full tid skal avhenge av om innholdet krever forberedelser eller etterarbeid ut over det som er bundet i deltakerens program (i praksis er nedfelt i timeplanen). Når innholdet hovedsakelig består av opplæringstiltak med betydelig krav til egenaktivitet, samt forberedelser og etterarbeid (eller lekser), er 30 undervisningsøkter fulltid, jf. Ot.prp. nr. 28 (2002-2003) kapittel 12.4. For å sikre planmessighet, forutsigbarhet og likhet bør tidsrammen (eller timeplanen) framgå eller legges ved den individuelle planen.

30 timer blir et minimum, og 37,5 timer per uke blir et maksimum. Det åpnes ikke for noen mulighet til å gå ut over maks-timetallet per uke som en type "fleksitids-ordning" eller for å gjøre unna programmet på veldig kort tid. Der kommunene har etablert en struktur med

Pålegg om retting kan påklages, jf. kommuneloven § 60d fjerde ledd. Klagen sendes til Fylkesmannen, som kan omgjøre vedtaket eller sende det videre til klageinstansen, som er Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Hva som anses som rimelig frist for å rette lovbrudd er ikke definert. Den fristen som settes, må stå i forhold til lovbruddets art og omfang og hvilken konsekvens det har for deltakeren og samfunnet.

6. Hvem det føres tilsyn med - Kommunens ansvar for introduksjonsordningen

Som tidligere nevnt er det kommunen som har ansvar for introduksjonsordningen, jf. introl. § 3. Det betyr at det er kommunen som skal sikre at introduksjonsprogram både er helårlig og på full tid, jf. introl. § 4 annet ledd. Dersom tjenester til introduksjonsordningen leveres av andre enn kommunen selv, er det fortsatt kommunen som har ansvar for ordningen. Det er kommunen vi fører tilsyn med.

7. Tilsystema: Introduksjonsprogrammet skal være helårlig og på full tid

Introduksjonsloven § 4 annet ledd fastslår at deltakerens introduksjonsprogram skal være helårlig og på full tid. Målsettingen er at deltakeren raskt skal tilpasses arbeidslivet og at ordningen skal være utformet slik at den oppmuntrer til en mest mulig effektiv kvalifisering. Programmet skal derfor speile arbeidslivet og ha en ramme som samsvarer med arbeidslivet. Introduksjonsprogrammet skal som en følge av det være et helhetlig tilbud i en avgrenset periode.

Deltakelse i introduksjonsprogrammet skal skje på heltid. Det er derfor ikke adgang til å delta i programmet på deltid, og det er heller ikke adgang å opptrappe deltakelsen slik at programmet til slutt blir på fulltid. En deltidsdeltakelse i programmet bryter med forutsetningene om effektivt program og vil skape et behov for supplerende sosialhjelp. Fulltids deltakelse er i tillegg en forutsetning for å få introduksjonsstønning, jf. § 8.

For deltakere som ikke kan nyttiggjøre seg programmet på full tid, gir loven adgang til at programmet kan tilpasses den enkeltes behov, forutsatt at innholdet i programmet er i samsvar med lovens krav om norskopplæring, samfunnskunnskap og forberedelse for deltakelse i yrkeslivet. Individuelle tilpasninger må ivareta kravet om at innholdet i programmet skal være arbeidsrettet. Det følger av rundskriv Q-20/2015 pkt. 4.3 at «Hvis en deltaker får problemer med å delta på fulltid, må kommunen vurdere å justere innholdet i vedkommende sin individuelle plan. Det kan også være aktuelt å justere de individuelle målene».

Dersom deltakerens situasjon eller behov ikke kan ivaretas tilstrekkelig ved individuelt tilpasset program, kan deltakeren få permisjon fra programmet. Regler for fravær og permisjon reguleres i forskrift av 18. juli 2003 nr. 973 om nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsprogrammet. Fylkesmannen skal i dette tilsynet ikke undersøke deltakernes rettigheter og plikter ved fravær og permisjoner.

I tillegg til å tilby individuelt tilpasset program, følger det av rundskriv Q-20/2015 at personer med rett og plikt til introduksjonsordning bør være en prioritert gruppe både for å få barnehageplass til sine barn og for å ha mulighet til redusert foreldrebetaling. Denne gruppen representerer en stor gruppe innvandrere som staten og kommunene har et særskilt integreringsansvar for. Dersom intensjonen med loven skal nås, forutsetter dette at kommunene sikrer barnehageplass og SFO-plass til barna i disse familiene.

gruppen, dersom de innvilges introduksjonsordning, dvs. introstønad og introprogram, ha adgang til å klage på ordningens innhold etter forvaltningslovens bestemmelse.

4. Avgrensing av tilsynet

Formålet med tilsynet er å se om kommunen oppfyller sine lovpålagte plikter. Tilsynet er avgrenset mot å overprøve kommunens frie skjønn, jf. Ot.prp. nr. 97 (2005-2006) *Om lov om endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m.* (statleg tilsyn med kommunesektoren).

I henhold til introl. § 3 tredje ledd, kan kommunen etter eget skjønn tilby introduksjonsprogram til en person som ikke faller innenfor gruppen av de som har rett og plikt til å delta i programmet. Kommunen har altså ikke plikt til å tilby introduksjonsprogram til denne gruppen, men dersom kommunen velger å gi denne gruppen et tilbud, skal de følge reglene i introduksjonsloven og denne gruppen vil da være en del av tilsynet.

Kommunene plikter å registrere opplysninger om deltakelse i introduksjonsprogrammet i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), jf. § introl. 25 tredje og fjerde ledd og forskrift 20. april 2005 nr. 342 om et nasjonalt personregister for introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere (Nasjonalt introduksjonsregister). Kommunens registrering i NIR vil ikke være en del av tilsynet, men registrering i NIR kan være viktig å sjekke ut for å avklare om introprogrammet er helårlig og på fulltid.

5. Forholdet til kommuneloven kapittel 10A - Statlig tilsyn med kommunesektoren

Det følger av introl. § 23 at Fylkesmannen skal utføre tilsyn med kommunene i samsvar med reglene i kommuneloven kapittel 10A. Kommunal- og regionaldepartementet har gitt ut rundskriv H-03/07: «*Nytt kapittel 10A i kommuneloven – statlig tilsyn med kommunesektoren*», som gir god veiledning. Det er Fylkesmannen som er tilsynsmyndighet etter kapittel 10A i kommuneloven og kan føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 60b.

I forbindelse med tilsyn har Fylkesmannen hjemmel til innsyn i saksdokumenter, til å kreve opplysninger og har adgang til institusjoner og anlegg som omhandler tilsynet, jf. kommuneloven § 60c. Fylkesmannen har en tilsvarende rett overfor private rettssubjekter som utfører kommunale oppgaver etter avtale med kommunene.

Manglende oppfyllelse av plikter pålagt i eller i medhold av lov, defineres i dette tilsynet som et lovbrudd. Hvis tilsynet avdekker lovbrudd, skal kommunen gis en rimelig frist til å rette forholdet, jf. kommuneloven § 60d annet ledd. Dersom forholdet ikke blir rettet, kan Fylkesmannen gi kommunen pålegg om retting av forhold som er i strid med loven, jf. kommuneloven § 60d første ledd.

Der tjenesten blir gitt av andre enn kommunen selv, vil kommunen ha plikt til å sørge for at den som står for det aktuelle tjenestetilbudet for kommunen, gjør det som er nødvendig for å oppfylle pålegget - og om nødvendig- trå til selv for å oppfylle lovens krav.

Forvaltningsloven kapittel IV, V, VI om enkeltvedtak får anvendelse i forhold til pålegget.

Vedlegg 3: Lovgrunnlaget for tilsynet

1. Tilsynsansvaret

Fylkesmannens hjemmel for å føre tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikter etter introduksjonsloven følger av introl. § 23. Bestemmelsen trådte i kraft 1. september 2012. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet legger gjennom embetsoppdraget opp til at Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med to kommuner i året. Tilsynsystemet bestemmes av IMDI, som for inneværende periode er om introduksjonsprogrammet er helårlig og på full tid, jf. § 4 andre ledd. IMDI har besluttet at Fylkesmannen skal føre tilsyn med dette temaet over tid for å sikre et så kvalitativt godt tilsyn som mulig.

2. Tilsynsystemet

Formålet med tilsynet er å undersøke om norske kommuner gjennom sitt arbeid sikrer at tilstand, aktiviteter og avgjørelser utføres i tråd med lovpålagte plikter, jf. introduksjonsloven (og forvaltningsloven). Det betyr at tilsynet ikke er avgrenset til å gjelde enkeltvedtak eller annen myndighetsutøvelse. Tilsynet gjelder også tjenesteproduksjon som ikke er nedfelt som individuelle vedtak om omfang og kvalitet. Brudd på introduksjonsloven har rettssikkerhetsmessige konsekvenser for deltakeren ved at deltakeren ikke får den behandling eller rettigheter deltakeren har krav på. I tillegg kan det ha samfunnsmessige konsekvenser ved forsinket overgang for den enkelte deltaker til arbeid og utdanning som igjen forsinker deltakerens selvstendighet.

3. Forholdet til forvaltningsloven

Det følger av introl. § 21 at forvaltningsloven (fvl.) gjelder med de særregler som er fastsatt i loven. I tillegg gjelder de ikke-lovfestede saksbehandlingsreglene her som ellers i forvaltningen, som for eksempel normen for god forvaltningsskikk, forsvarlig saksbehandling, og veiledning og informasjon til deltakerne. Det er viktig å vite om en avgjørelse som tas etter introduksjonsloven er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven eller ikke. Grunnen er at mange av forvaltningslovens bestemmelser kun får anvendelse i saker om enkeltvedtak.

Introduksjonsloven § 21 annet ledd presiserer hvilke avgjørelser som skal regnes som enkeltvedtak etter denne loven. Det fremgår imidlertid av rundskriv Q-20/2015 at opplistingen i § 21 annet ledd ikke er uttømmende. Andre vedtak som må anses som enkeltvedtak og derfor kan påklages, kan for eksempel være avgjørelser om fravær og permisjon eller en avgjørelse om forlengelse av programmet ut over to år. Fylkesmannen skal ved tilsyn undersøke om de materielle reglene i introduksjonsloven blir oppfylt. Ved Fylkesmannens tilsyn vil derfor undersøkelse av enkeltvedtak være nødvendig for å undersøke om deltakerne har fått de rettigheter de har krav på. Et enkeltvedtak er etter legaldefinisjonen i fvl. § 2 en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer.

Når det gjelder kommunens avgjørelse om den såkalte «kan-gruppen», det vil si avgjørelser truffet i medhold av § 3 tredje ledd, er det på det rene at personer som omfattes av § 3 tredje ledd verken har rett eller plikt til å delta i introduksjonsprogrammet, slik at denne gruppen er avskåret fra retten til å klage over at de ikke er tilbudt deltakelse i introduksjonsprogrammet. Imidlertid vil denne

Vedlegg 2: Deltakere i tilsynet

Kontaktperson i Fræna kommune:

Kari Småge

Anne Uran Larsen

Fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal:

- Nicolai Støren - rådgiver

Vedlegg 1: Oversikt over dokumentasjon

Innsendt fra Fræna kommune:

- Redegjørelse fra Fræna kommune vedrørende tilsyn – januar 2016
- Samarbeidsavtale mellom Fræna og Eide opplæringscenter og Flyktningetjenesten NAV Fræna og Eide (formelt opphørt pr. 1.1.2016, men forlenget inntil ny organisering er på plass)
- Referat fra telefonsamtale med flyktningkonsulent 24.6.16
- Kopi av fem deltakermapper
- Mappe: Felles for introdeltakere
- Mappe: Oppmøte / fravær / timeplaner

Fylkesmannens konklusjon

Fræna kommune oppfyller lovkravet om at deltakerne får et fulltids program, jf. introd. § 4.

5. Avslutning av tilsynet

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i perioden frå 4.11.15 og fram til dags dato ført tilsyn med Fræna kommune. Som det går fram over, har Fylkesmannen merket seg at kommunens organisering opplegg er vesentlig endret det siste halvåret.

Gjennom tilsynet, har Fylkesmannens ikke funnet lovbrudd ved kommunens tidligere praksis. Vi har heller ikke andre merknader til kommunens opplegg. På bakgrunn av dette, avsluttes tilsynet med denne rapporten.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at det kan være aktuelt med oppfølgingstilsyn på et senere tidspunkt.

Med hilsen

Jørn Thomassen (e.f.)
ass. utdanningsdirektør

Nicolai Støren

Brevet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1. Oversikt over dokumentasjon
2. Lovgrunnlaget for tilsynet

09 16 /16

Talberg Sveinung

Fra: Aspen Jane Anita
Sendt: 17. oktober 2016 08:50
Til: Talberg Sveinung
Emne: VS: FKT medlemsinformasjon
Vedlegg: 2016.09.30 Høring - ny kommunelov.pdf; FKTprot_160929.pdf

Fra: FKT - Forum for Kontroll og Tilsyn [<mailto:fkt@fkt.no>]
Sendt: 14. oktober 2016 13:24
Til: FKT - Forum for Kontroll og Tilsyn
Emne: FKT medlemsinformasjon

Kjære medlem!

Vi er litt usikre på om vi når alle medlemmene våre gjennom våre eposter. Derfor ber jeg om følgende:

- *Til deg som er KU-leder: Del denne informasjonen med alle medlemmene i kontrollutvalget, er du snill!*
- *Til deg som er sekretariatsleder: Del denne informasjonen med alle ansatte i sekretariatet, er du snill!*

Styret har nå kommet godt i gang med arbeidet etter valget og sommeren, og vi jobber godt ut fra det mandatet vi fikk av årsmøtet 2016. Akkurat nå midt i oktober er det et par ting vi gjerne vil dele med dere:

NOU 2016:4 Ny kommunelov - høring

FKT sendte inn vedlagte høringsuttalelse til NOU-en. Takk for alle innspillene dere sendte inn, alle er grundig gjennomgått og vurdert, og det meste er tatt med etter styrets behandling. Vi valgte å vektlegge noen punkter mer enn andre, for om mulig å bli mer synlige på disse. Det har kommet inn veldig mange høringsinnspill til departementet, men vi håper og tror at spissingen på våre uttalelser vil bli lagt merke til, siden vi er en viktig aktør på en del av lovens virkeområde og vi har konsentrert våre uttalelser til vårt eget fagfelt.

I tråd med det våre medlemmer ga oss innspill om, la vi innledningsvis mye vekt på videreføringen av bestiller-/utførermodellen mellom kontrollutvalg og revisjon. Det er denne modellen som skal sikre at egenkontrollen blir forankret i det folkevalgte nivået. Det uavhengige kompetente sekretariatet utgjør den operative delen av kontrollutvalget, og er både rådgiver, saksbehandler, utreder og administrator for kontrollutvalgene, i tillegg til å være koordinatoren og bindeleddet mellom kontrollutvalget og henholdsvis administrasjonen og revisjonen. Dermed hjelper sekretariatene kontrollutvalgene med å lage gode bestillinger på:

- skriftlige og muntlige orienteringer fra administrasjonen
- forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller og andre undersøkelser fra revisjonen
- utredninger eller undersøkelser fra andre

for at kontrollutvalget skal få svar på sine spørsmål knyttet til formålet med kontrollutvalget: på kommunestyrets vegne å sikre at innbyggere får de tjenestene de har krav på, og at ressursene forvaltes på en effektiv måte i samsvar med kommunestyrets forutsetninger.

Vi har i tillegg gått gjennom andre aktuelle punkter i de mest aktuelle kapitlene i NOU-en og gjort vårt beste for å avgi uttalelser som vi som organisasjon står for.

Sekretariatsordning og strategi

Styret bruker i tillegg mye tid og energi på det viktige spørsmålet om hvilken sekretariatsordning vi ønsker for fremtidens FKT. Dagens samarbeidsavtale med NKRF løper som kjent ut 2017, og det haster med å få på plass en avgjørelse. Ut fra signaler fra

årsmøtet og utfordringer knyttet til bl.a. fremtidig kommunestruktur, har vi valgt å tenke strategi og fremtidig aktivitet før vi lander på fremtidig løsning for sekretariat. Vi må jo vite hvilke oppgaver som skal ligge til sekretariatet og hvilken finansiering som skal ligge til grunn, før vi avgjør behovet for størrelse, kompetanse og eventuell kopling til andre organisasjoner eller sekretariater. På grunn av naturlige habilitetsutfordringer i dagens sekretariat knyttet til slike vurderinger, har vi leid inn proseshjelp og sekretariatsfunksjon for denne viktige oppgaven.

Vi takker for deres velvillige innstilling til å bidra gjennom intervjuundersøkelsen vi gjennomførte blant enkeltmedlemmer av ulike kategorier i vår! Ting tar litt tid når vi alle til daglig er travelt opptatt i ordinær jobb. Vi bruker også litt tid på å sikre gode prosesser i styret, som faktisk er så «ungt» at ingen av oss har vært med lenger enn siden våren 2015! Men vi kommer stadig nærmere en løsning! I starten av november kjører vi et styreseminar med dette som hovedoppgave. Vi vil informere dere som best vi kan i prosessen videre, både via epost og gjennom våre treffpunkter som sekretariatskonferansen i mars 2017 og endelig årsmøtet 2017 i Tromsø i juni 2017!

For oppdatering ellers følger også [protokollen fra siste styremøte 29.9.2016](#) vedlagt, og jeg oppfordrer dere alle til å besøke hjemmesiden vår, www.fkt.no for nyheter.

Med dette ønsker jeg dere alle en fortsatt fin arbeidshøst 2016! Ta gjerne kontakt dersom dere lurer på noe!

Med vennlig hilsen

Benedikte Muruvik Vonen

Styreleder
Mobil: 90 58 90 43 | benedikte.vonen@temark.no

Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo | E-post: fkt@fkt.no | Tlf.: 403 90 775 |

www.fkt.no | www.twitter.com/FKT_no |

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

OS 17/17

Talberg Sveinung

Fra: Aspen Jane Anita
Sendt: 17. oktober 2016 08:49
Til: Talberg Sveinung
Emne: VS: Ny møtedato for representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS

Til orientering

Fra: Bjarne Dyrnes [<mailto:Bjarne.Dyrnes@drn.no>]

Sendt: 14. oktober 2016 11:23

Til: 'jon.aasen@mr fylke.no'; Dahl Torgeir; 'Kjell Terje Fevåg (kjell.terje.fevag@fellesforbundet.no)'; 'geir.inge.lien@vestnes.kommune.no'; 'lars.hustad@rauma.kommune.no'; 'rolf.jonas.hurlen@nesset.kommune.no'; 'ritarognskog@yahoo.no'; 'tove.henoen@frana.kommune.no'; 'egil.karstein.strand@eide.kommune.no'; 'ingrid.rangones@averoy.kommune.no'; 'lilly.gunn.nyheim@surnadal.kommune.no'; 'ola.heggem@rindal.kommune.no'; 'ola.rognskog@halsa.kommune.no'; 'peder.aasprang@tingvoll.kommune.no'; 'Roger Osen (roger.osen@smola.kommune.no)'; 'ingunn.golmen@aure.kommune.no'; 'bjorn.flemmen.steinland@hydro.com'; 'knut.sjomaling@gjemnes.kommune.no'; 'per.ove@sunndals.net'

Kopi: 'post@aukra.kommune.no'; 'postmottak@aure.kommune.no'; 'post@averoy.kommune.no'; 'postmottak@eide.kommune.no'; 'postmottak@frana.kommune.no'; 'post@gjemnes.kommune.no'; 'post@halsa.kommune.no'; 'postmottak@kristiansund.kommune.no'; 'Postmottak'; 'postmottak@nesset.kommune.no'; 'post@rauma.kommune.no'; 'post@rindal.kommune.no'; 'postmottak@smola.kommune.no'; 'post@sunndal.kommune.no'; 'post@surnadal.kommune.no'; 'postmottak@tingvoll.kommune.no'; 'postmottak@vestnes.kommune.no'; 'post@mr fylke.no'; Aspen Jane Anita; 'harald.svendsen@kristiansund.kommune.no'; 'tor.harald.hustad@mr fylke.no'

Emne: OBS: Ny møtedato for representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS

OBS:

Viser til nedennevnte innkalling til nytt representantskapsmøte den 20.10.2016. På grunn av mange forfall må møtet utsettes.

NY MØTEDATO: 2. november 2016 kl 10.00

Sted: Grand hotell, Kristiansund N

Samme sakspapirer som ved innkallingen til oppsatt møte 30.09.2016.

På vegne av representantskapets leder;

MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

Bjarne A. Dyrnes

Konst. daglig leder

918 77 252 Mobiltf.

71 56 60 20 Arbeid

bjarne.dyrnes@drn.no

Fra: Bjarne Dyrnes

Sendt: 30. september 2016 12:36

Til: 'jon.aasen@mr fylke.no'; 'torgeir.dahl@molde.kommune.no'; 'Kjell Terje Fevåg

(kjell.terje.fevag@fellesforbundet.no); 'geir.inge.lien@vestnes.kommune.no'; 'lars.hustad@rauma.kommune.no'; 'rolf.jonas.hurlen@nesset.kommune.no'; 'ritarognskog@yahoo.no'; 'tove.henoen@frana.kommune.no'; 'egil.karstein.strand@eide.kommune.no'; 'ingrid.rangones@averoy.kommune.no'; 'lilly.gunn.nyheim@surnadal.kommune.no'; 'ola.heggem@rindal.kommune.no'; 'ola.rognskog@halsa.kommune.no'; 'peder.aasprang@tingvoll.kommune.no'; 'Roger Osen (roger.osen@smola.kommune.no); 'ingunn.golmen@aure.kommune.no'; 'bjorn.flemmen.steinland@hydro.com'; 'knut.sjomaling@gjemnes.kommune.no'; 'per.ove@sunndals.net'

Kopi: 'post@aukra.kommune.no'; 'postmottak@aure.kommune.no'; 'post@averoy.kommune.no'; 'postmottak@eide.kommune.no'; 'postmottak@frana.kommune.no'; 'post@gjemnes.kommune.no'; 'post@halsa.kommune.no'; 'postmottak@kristiansund.kommune.no'; 'postmottak@molde.kommune.no'; 'postmottak@nesset.kommune.no'; 'post@rauma.kommune.no'; 'post@rindal.kommune.no'; 'postmottak@smola.kommune.no'; 'post@sunndal.kommune.no'; 'post@surnadal.kommune.no'; 'postmottak@tingvoll.kommune.no'; 'postmottak@vestnes.kommune.no'; 'post@mr fylke.no'; Jane.Anita.Aspen@molde.kommune.no; harald.svendsen@kristiansund.kommune.no; tor.harald.hustad@mr fylke.no

Emne: Ny møtedato for representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS

Ny møtedato for representantskapsmøte i Møre og Romsdal Revisjon IKS

Møtet i dag var ikke beslutningsdyktig på grunn av for lite fremmøte.
Viser til vedlagte notat fra leder i representantskapet.

Ny møtedato: torsdag 20.10.2016 kl 09.00

Sted: Grand Hotell i Kristiansund

På vegne av leder i representantskapet i

MØRE OG ROMSDAL REVISJON IKS

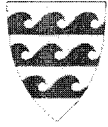
Bjarne A. Dyrnes

Kst. Daglig leder

918 77 252 Mobiltilf.

71 56 60 20

bjarne.dyrnes@drn.no

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 212
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 35/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

FRÆNA KOMMUNE – ØKONOMIRAPPORT 2.TERTIAL 2016

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget tar økonomirapporten for 2.tertial 2016 til orientering

Saksopplysninger

I henhold til lov 25.september 1992 nr 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml.) § 77 nr 4 skal kontrollutvalget

”påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.”

I medhold av bestemmelsen har Kommunaldepartementet gitt Forskrift 15.juni 2004 nr 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (kontrollutvalgsforskriften) hvor kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon fremkommer i kapittel 4.

I henhold til lov 25.september 1992 nr 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml.) § 46 nr. 8, har Kommunaldepartementet gitt **Forskrift 15.desember 2000 om årsbudsjett for kommuner.**

I § 10 i Forskrifta går det fram at administrasjonssjefen gjennom budsjettåret skal legge fram rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter i henhold til vedtatt årsbudsjett. Dersom administrasjonssjefen finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal det i rapportene til kommunestyret foreslås nødvendige tiltak. Rapporteringen skal minimum skje to ganger pr. år jf. merkn. til paragraf 10.

I § 11 går det fram at det skal foretas endringer i årsbudsjettet når dette anses påkrevd. Det er kommunestyret selv som skal foreta de nødvendige endringer i årsbudsjettet.

I § 12 går det fram at de oversiktene skal inneholde inntekter, utgifter, avsetninger og bruk av avsetninger og bygge på samme forutsetninger som det vedtatte årsbudsjett. I dette ligger oppstilling på samme nivå som de obligatoriske oversiktene til årsbudsjettet jf. vedlegg 3 og 4 til Forskrifta.

Vedlagt følger:

- Saksframlegg til behandling i Formannskapet 03.10.2016
 - Tertialrapport pr. 31.08.2016
- Saksframlegg til behandling i Formannskapet 03.10.2016
 - Revidert budsjett 2 til behandling i Formannskapet 03.10.2016

VURDERING

Regnskapsrapporten for 2. tertial 2016 viser et mindreforbruk på 3,4 mill. kr for året. I tillegg rapporteres det at en klarer å holde budsjettet på 8 mill. kr i avsetning til disposisjonsfond og 2,5 mill. kr i overføringer til finansiering i investeringsregnskapet. Det er usikre faktorer knyttet til enkelte poster, som finansavkastning. Denne er budsjettet til 6 mill. kr, men viser pr. 31.08.2016 en avkastning på 0,5 mill. kr.

Rådmannen er bekymret over økningen i driftsnivået i enkelte av enhetene i kommunen. Enhetene rapporterer om et merforbruk på 3,2 mill. kr. Det er innenfor institusjonsdrift, hjemmebaserte tjenester og helse og familie de største avvikene fremkommer. De enhetene som viser merforbruk vil bli fulgt opp av rådmannen med iverksetting av tiltak for å holde rammene. Kommunen må samlet sett kjøre et stramt løp ut året for å holde rammene.

I saken om budsjettendringer foreslår rådmannen at økning i inntekter og reduksjon i kostnader på 5,7 mill. kr blir avsatt til disposisjonsfond slik at revidert budsjett avsetning til disposisjonsfond er på 13,6 mill. kr. Det varslede merforbruket på enhetene blir ikke gjenstand for budsjettendringer fordi de representerer usikkerhet. Et eventuelt merforbruk samlet på enhetene vil redusere budsjettet avsetning til disposisjonsfond tilsvarende.

I investeringsregnskapet er det pr. 31.08.2016 brukt 41 mill. kr mot 93 mill. kr i budsjettet. Dette tilsvarer et forbruk på 44 % mot et periodisert budsjett på 67 %. Det kommenteres at «etterslepet» i forhold til periodisert budsjett skyldes at mange prosjekt ser ut til å bli gjennomført i 2.dre halvår, mens andre må vurderes overført til 2017 budsjettet.

Kommunen har pr i dag god likviditet og har ventet med å ta opp lån til investeringer. Rentenivået (2,03 %) blir forløpende redusert og renterisikoen er vurdert til å være moderat.

Kommunen Kommunens bankavtale med Danske Bank(ikke for langsiktige lån) går ut 1.10.2016. Bankavtalen er lyst ut på anbud og DNB ble valgt som kommunens nye avtalebank. 4 banker deltok i konkurransen og arbeidet med å skifte bankforbindelse er nå i gang, og bytte vil gjelde fra 1.11.2016.

Det fremgår av rådmannens saksframlegg at sykefraværet for Fræna kommune var på 7,8 % fra 1.1.2016-31.8.2016 mot 6,9 % pr. 1. tertial 2016. Sykefraværet pr. 31.8.2016 er på 5,8 % mot 6,8 % på samme tidspunkt i 2015. En del av sykefraværet i første del av året skyldes sesongsykdommer som influensa. Kommunen har ikke noen eksakt forklaring på et fallende sykefravær sammenlignet med 2015, men mange har fått god oppfølging, noen langtidssykemeldte har avsluttet arbeidsforholdet, har gått over til annet arbeid i kommunen eller gått over til pensjon. Der sykefraværet skyldes arbeidsrelaterte forhold, benytter en Bedriftshelsetjenesten i Molde. Dette samarbeidet fungerer svært bra, og en forventer effekt av dette. Samarbeidet med NAV fungerer derimot dårligere enn forventet. Kommunen vil i tiden fremover har større fokus på å kartlegge og analysere sykefraværet. Rådmannen vil også hjelpe enhetene for å finne tiltak for å få redusert fraværet. Nye sykefravær rutiner er nå under arbeid.

Som det framgår av rådmannens saksframlegg til politisk behandling har han gått gjennom alle saker der det har vært politiske vedtak fra 1.1.2015 og frem til i dag. De som ikke er effektivert er enten under arbeid eller under klagebehandling. Rådmannen tar kontakt med saksbehandlerne for å få en opprydding. De fleste sakene har en naturlig årsak for at de fortsatt står åpne og ikke er avsluttet.

Sveinung Talberg
rådgiver

Saksframlegg

Utval	Utvallssak	Møtedato
Formannskapet i Fræna kommune	17/2016	03.10.2016
Kommunestyret i Fræna		17.10.2016

Økonomirapportering Fræna kommune - 31.08.2016 - 2. tertial

Saksopplysningar

Kommunelova fastset at rådmannen minst to gonger i året rapporterer til kommunestyret om den økonomiske situasjonen. Desse rapportane vil vere dei viktigaste sakene for å halde kommunestyret orientert om den økonomiske situasjonen. I tillegg vil rådmannen i denne saka rapportere andre styringsdata som har interesse for styringa av kommunen.

Rådmannen gjer merksam på at alle tal i oversiktene er i heile tusen (om ikkje ane er presisert). Rådmannen legg samtidig med denne saka fram eiga sak om revidert budsjett II 2016. Denne økonomirapporten viser situasjonen per 31.08.2016 altså før eventuelle endringar i budsjettet.

Økonomisk rapportering

Rådmannen har innhenta rapportar frå alle einingsleiarane, og det er elles gjort ei vurdering av dei viktigaste postane i regnskapet. Det er berre dei postane der det er vesentlige avvik så langt i året som er kommentert i denne rapporten.

Kommentarane følgjer nedanfor:

Driftsrekneskapen

Tabellen under viser oppsett over driftsrekneskapen hittil i år samanlikna med periodebudsjettet. Der er også kolonnar for vedtatt årsbudsjett og prognose for meirforbruk/mindreforbruk for året 2016. Kolonne for prognose viser samla forventta avvik i høve til vedtatt budsjett. Rådmannen vil presisere at dei postar og einingar som viser eit negativt avvik (markert med rødt), vil bli følgd opp no i haust. Rådmannen har allereie hatt fleire møter med einingar som melder avvik og desse og nye vil bli følgd opp no etter denne rapporteringa. Fleire av desse er også omtalt i sak om revidert budsjett II. Einingane har rapportert til rådmannen. Det er berre tatt inn kommentarar på dei einingane som rapporterer avvik.

Tertialrapport Fræna kommune per 31.08.2016 (i hele tusen)					
Driftsrekneskap 2016	Rekneskap	Per.b.	Avvik		Prognose 2016
			(end(per.)	Årsbudsjett	
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekter og formue	-136 524	-143 657	7 133	-224 640	-
Ordinært rammetilskudd	-196 500	-193 551	-2 949	-283 384	-
Eigedomsskatt	-39 900	-37 987	-1 913	-50 650	-3 000
Andre generelle statstilskudd	-2 404	-345	-2 059	-29 140	-2 100
Sum frie disponible inntekter	-375 328	-375 540	212	-587 814	-5 100
Finansinntekter og finansutgifter					
Renteinntekter og utbytte	-	-3 597	3 597	-6 000	2 000
Renteutgifter, provisjon og andre finansutgifter	9 504	11 366	-1 862	17 500	-
Avdrag på lån	10 970	14 000	-3 030	21 000	-
Netto finansinntekter/-utgifter	20 474	21 769	-1 295	32 500	2 000
Dekning av tidligere års meirforbuk(underskudd)					-
Avsetning disposisjonsfond	-	-	-	7 912	-
Avsetning bundne avsetjinger				200	-
Premieavvik (pensjon)				-	-3 500
Bruk av bundne/ubundne avsetjinger				-200	-
Overført til investeringsrekneskapen				2 500	-
Netto avsetninger	-	-	-	10 412	-3 500
Til fordeling drift	-354 854	-353 771	-1 083	-544 902	-6 600
Rådmannen	8 167	7 510	657	11 467	200
Administrasjonen	11 936	11 164	772	16 250	-
Personal- og organisasjon	5 010	4 734	276	7 101	100
Skolefaglig Område	7 511	8 480	-969	17 478	-
Forvaltningskontoret	9 365	8 248	1 117	12 537	-
Sørviskontor	5 700	5 210	490	7 828	-
Haukås skole	13 184	14 375	-1 190	21 562	-
Sylte og Malme skoler	8 862	9 482	-620	15 406	-
Aureosen skole	8 461	8 187	274	12 902	150
Tornes skole	6 402	6 152	250	9 757	250
Bud skole	10 476	10 849	-373	16 289	-
Hustad skole	10 498	11 114	-616	17 471	-
Fræna ungdomsskole	14 750	14 014	737	20 882	500
Opplæringscenteret	2 536	2 980	-444	4 444	-
Bjørnsund leirskole	-437	-278	-159	-362	-
Barnehager	50 288	50 418	-130	72 778	-
Institusjonstjenesten	43 888	43 327	561	68 007	2 000
Hjemmebaserte tjenester	72 685	74 181	-1 496	115 874	-1 500
NAV - Sosialtjenesten	7 231	7 231	-	10 453	-
Helse og familie	30 153	27 857	2 297	45 041	1 500
Kultur	10 670	11 132	-462	14 336	-
Teknisk forvaltning	5 171	5 320	-148	7 980	-
Landbruk	1 011	1 152	-141	1 643	-
Teknisk drift og anlegg	17 555	19 750	-2 195	29 626	-
VAR	-12 561	-10 003	-2 558	-11 848	-
Sum enheter	348 512	352 586	-4 070	544 902	3 200
Totalt Fræna kommune	-6 342	-1 185	-5 153	-	-3 400

Einingane

Skatteinntekter.

Skatteinngangen i Fræna kommune i 2016 utgjer no 80,7 % av landsgjennomsnittet. Prognosen viser at kommunen vil få ca. 31,0 mill. kroner i skatteutjamning i år. Prognosen blei endra i budsjettrevisjon I og men det ser likevel ut til å halde hardt å nå budsjettet. Per 31.08. viser rekneskapen ei mindreinntekt på 7,1 mill. kroner. Rådmannen har innhenta tall frå KS og de viser at prognosen skal holde. Prognosen er derfor ikkje endra frå sist reviderte budsjettrevisjon. Den akkumulerte veksten i skatteinntekter så langt i år på landsbasis ligger fortsatt over anslaga i Revidert nasjonalbudsjett (RNB). Den nasjonale skatteveksten i 2016 er i RNB anslått til 6,4 pst for kommunane, 4,1 pst for fylkeskommunane og 6,0 pst for kommunesektoren samla. Det er likevel betydelig usikkerhet knytt til utviklinga dei fire siste månadene av året. Fortsatt står dei viktigaste skattemånedane september og november med inngang av forskotstrekk for personlege skattytarar. I tillegg vil haustmånedane av likning/avrekning for 2015 og av korrigert fordelingsoppgjør mellom skattekreditorane.

Renter og avdrag

Rentenivået held seg lavt. Prognosen blei endra per april og blir ikkje foreslått endra no.

Finansielle plasseringar

Avkastning på kommunens plasseringar i Pareto og Carnegie viser nå at kommunen har en positiv avkastning per 31.08.2016. Vi har budsjettert med en avkastning på 5 mill. kroner. Det kan nå synes usannsynlig å nå ei slik avkastning i 2016 og rådmannen har derfor lagt inn ei negativ prognose på 2 mill. kroner på denne posten.

Eigedomsskatt

Eigedomsskatten ser ut til å få en meirinntekt på om lag 3,0 mill. kroner i 2016. Det skuldast delvis mindre utgifter til innkrevjing og noko auke i inntekter som følgje av nye takstar i 2016. Polarled gassrør kom bl.a. inn som ny takst og bidrar vesentlig til dette. Samtidig er det tre store klagesaker til behandling. Desse sakene kan ta tid å behandle og utfallet er ikkje kjent.

Pensjon

Rådmannen har nå fått tilsendt spesifikasjonar og pensjonsberekningar frå KLP datert 19.09.2016. Dette er ingen fasit og kommunen må gjøre egne berekningar, men rådmannen meiner no det er grunn til å forvente en innsparing på denne posten på om lag 3,5 mill. kroner. I fjor var innsparinga på 8 mill. kroner.

Rådmannen rapporterer eit forventet meirforbruk på 200 tusen kroner. Det negative avviket skuldast større utgifter til lønn og juridisk hjelp enn budsjettert. Det vil bli arbeidd med å redusere meirforbruket på slutten av året.

Personal og organisasjon ventar eit meirforbruk i 2016 på 100 tusen kroner. Det meste av dette gjeld meirutgifter i samband med tenester levert frå Molde Bedriftshelseteneste.

Aureosen og Jendem skole rapporterer et meirforbruk på 150 tusen kroner. Dette gjelder meirutgifter til lønn. Eininga arbeider for å redusere meirforbruket.

Tornes skole har lagt inn ei prognose på 250 000 kr fordelt på skole 200 og SFO 50. Dette skuldast meirforbruk lønn og mindre inntekter SFO.

Fræna ungdomsskole har et meirforbruk hittil i år på 750 tusen kroner, men venta refusjonar vil redusere meirforbruket utover året. Likevel er situasjonen usikker bl.a. på grunn av elever med særlige behov. Det er lagt en prognose for meirforbruk i 2016 på 500 tusen. Prognosen er veldig usikker.

Institusjonstenesta har stort meirforbruk særlig på lønnskostnader, inkl. fastlønn, det gjelder alle institusjonar. Fræna sjukeheim og omsorgssenter (FSO) skil seg ut med et negativt lønnsavvik på ca. 1.4 mill. kroner. Noko blir dekt inn gjennom refusjonar frå NAV pga. stort sjukefråvær, og pensjonskostnader. Bøtunet har eit negativt avvik på 420 tusen kroner på løn. Ei viss uro for fortsatt negativ utvikling grunna i større personalbehov rundt utfordrande klientsamansetning. Dette speiler seg i større sjukefråvær. Bøtunet held ikkje forventa inntekt på betaling for opphald i forhold til budsjett, særlig grunna manglande kapasitetsutnytting og avlastningsopphald som det ikkje kan krevjast vederlag for. Det er sett i gang dialog med rådmann, økonomisjef og forvaltningskontor om dette. Omsorgsbustad på Farstad viser eit meirforbruk på lønn på 270 000, noko meirforbruk tas inn gjennom refusjonar frå NAV. Høgt sjukfråvær grunna krevjande bebuar. Stort forbruk av overtid grunna sikkerhet for brukar og tilsette, samt behov for kontinuitet i personalressursar.

Vidare er det avvik på ordinære driftskostnader, FSO skil seg ut også her. Det er satt i verk tettare oppfølging og økonomikontroll alle avdelingar. Resultat av bemanningsgjennomgang for hele institusjonstenesta viser også behov for å oppretthalde meldt avvik for året - ca. 2 mill. kroner. Bla er dette knytt til rettmessige krav om utviding av stillingsbrøker jf. AML. I revidert budsjett er eininga tilført 1.2 mill.

Ved tildeling av ramme for 2016 ble det vedtatt trekk i kjøkkentenesta, denne prosessen er reversert av personalavdelinga tidlig på året grunna saksbehandlingsfeil. Kostnader er derfor som før - før trekk. Kjøkkensjef har slutta, og det er komne meirkostnader til rekruttering og vikarinneleie.

Heimebaserte tenester har rapportert et mindreforbruk på 1,5 mill. kroner. Mindreforbruket skuldast i stor grad lågare utgifter til pensjon enn budsjettet, større inntekter enn budsjettet (sjukepengar), samt målbevisst arbeid med å redusere utgiftene, samt auke inntektene.

Helse og familie rapporterer en negativ prognose på 1,5 mill. per 31.08. Bøtunet avlastning som har fått inn nye tiltak før jul 2015 og vår/haust 2016. Dei nye tiltaka krev døgnturnus og det er lønspostane som har meirforbruket. Eininga har rapportert avvik i samband med 1. revidering av budsjettet. Frå hausten kjem det også eit samarbeidstiltak som fører til meir utgifter. Bøtunet står for ca. 1 million av meirforbruket. Tiltak barne- og ungdomsvernet har også eit netto meirforbruk for perioden på om lag 1,2 mill. Om dette endrar seg er avhengig av om tiltak går ut og/eller om nye kjem inn. Det største meirforbruket for perioden er på kjøp av tenester frå staten. Ekstraavgiftene for ansvaret samla er om lag 500 000, medan manglande inntekt frå staten for perioden bidreg også til avviket.

Investeringsrekneskap

Tabellen under viser investeringsprosjekt som ble vedtatt av kommunestyret som budsjett for 2016 og rekneskapa hittil i år. Nokre mindre postar er lagt i samene i tabellen. I revidert budsjett er det lagt inn forslag om auke og endringar i budsjettet for 2016.

Tabell investeringsrekneskapen (alle tall i hele tusen)

Investeringsregnskap per 31.08.2016	Regnskap	Per.b(end)	Avvik(per.)	Buds(end)
Egenkapitalinnskudd KLP	1 784	967	818	1 450
Datautstyr alle etater	1 514	1 667	-497	2 500
Fræna ungd.skole - oppussing klasserom	2 905	3 000	-95	4 500
Fræna ungd.skole - utskifting plater	797	2 667	-1 870	4 000
Haukås skole - Ny rømningsvei	275	-	275	-
Jendem skole og Sylte skole (forprosjekt)	164	-	164	-
Prosjektering og utbygging Jendem skole	-	1 667	-1 667	2 500
Sylte skole - nybygg	-	1 667	-1 667	2 500
Bud skole - skifting av vindu og oppussing skolekjøkken (2016)	1 919	-	1 919	-
Hustad skole - nye vinduer/dører i musikk-fløya	3 260	-	3 260	-
Opprusting kontor barnevern	366	-	366	-
Omsorgsbustad Eidem	41	-	41	-
Bolig med vakt del på Eidem	-	2 400	-2 400	3 600
Tilrettelegging tomter	3 144	2 000	1 144	3 000
Tomtefelt - Korsmyra	1 256	2 667	-1 410	4 000
Dalelia III boligfelt	1 476	-	1 476	-
Startlån - Husbanken	4 032	6 667	-2 635	10 000
Klargjøring næringsareal	44	1 333	-1 289	2 000
Opprusting kommunale bygg	-	3 333	-3 333	5 000
Nye Småhus - utleieboliger - Eidem	-	2 667	-2 667	4 000
Kjøp av ny utleiebolig - Elnesvågen	1 957	1 333	-1 333	2 000
Areal Elnesvågen sentrum	200	-	200	-
Frænahallen - Ny utgang	-	-	-	-
Kjøp av ny lastebil	-	1 000	-1 000	1 500
Ny kommandobil	-	523	-523	785
Kartlegging av funksjonell strandsone	-	333	-333	500
Nytt bygg brannstasjonen	-	333	-333	500
Brannetektering i Bud	-	613	-613	920
Vatn	4 380	6 400	-6 379	9 600
Avløp	4 820	9 933	-9 933	14 900
Trafikksikkerhetstiltak (Gangveg Sandsbukta, trinn 3)				
Gangveg Bud stadion	2 794	3 333	-3 333	5 000
Vei fiskerikai Harøysundet	5	1 333	-1 329	2 000
Heimdalsveien Tornes	2	400	-399	600
Infrastruktur til sentrum	-	333	-333	500
Busslomme ved Hustad skole	700	-	700	-
Grusing kommunale veier	429	333	95	500
Asfaltering	2	1 333	-1 331	2 000
Andre prosjekt	2 922	1 615	15 542	2 320
TOTALT	41 188	61 850	-20 702	92 675

Fleire av tiltaka ovanfor skriv seg frå posten på 5 mill. kroner som driftsutvalet er delegert mynde til å forvalte til konkrete prosjekt. Elles et det også slik at investeringar på vatn og avløp blir ført på dei konkrete prosjekta for å halde best mogleg økonomistyring, mens budsjettet er samla i eit beløp.

Dei to store prosjekta på Fræna ungdomsskole går som planlagt. Budsjettet beløp vil bli brukt.

Bustad med vakt del på Eidem er ikkje komme i gang før no. Noko vil bli brukt i 2016, men mesteparten må utsettast til neste år og blir tatt inn i forslag til budsjett 2017.

Det er innhenta pris for å utarbeide prosjekt og arkitekttenester på nye Sylte skole og Jendem skole, arbeidet starter i oktober.

Klargjøring næringsareal er under arbeid. Det er forventat at bevilgninga vil bli brukt opp i 2016.

Fræna kommune vedtok å ta opp 10 mill. kroner i «Startlån» for 2016. Kommunen har blitt tildelt 8 mill. kroner og har brukt litt meir enn 4 mill. kroner so langt.

Gangveg Bud stadion og veg fiskerikai Harøysund blir ventelig ferdig i år.

Legging av asfalt blir gjennomført som planlagt og summen på 2 mill. blir brukt.

På VAR området ligg ein etter i investeringane og slik det ser ut no vil ein ikkje få gjennomført alle tiltak som var planlagt.

Utgiftene til investeringar samla viser eit mindreforbruk i høve budsjettet. Det kan sjå ut til at mange tiltak blir gjennomført no i andre halvår, mens andre må vurderast på nytt i budsjett 2017.

Finansrapport

	01.01.2016	Uttak 2016	31.08.2016	Avkastning i %
Carnegie	48 409	0	48 631	
Avkastning i år (kr)			222	0,5 %
Pareto	50 969	0	51 156	
Avkastning i år (kr)			187	0,4 %
Total	99 378		99 787	
Total avkastning 2016			409	0,4 %
Ulike andre indekser				
Bench				0,7 %
Renter 3 år				1,0 %
Oslo Børs (OSEBX)				1,4 %

Gjeld per 31.08.2016

Långiver	Produkt	Saldo		Renter per	
		31.08.2016	Durasjon	31.08.2016	Bindingstid
Kommunalbanken 2007.0170	Fast	-99 984,00	0,70	3,58	15.09.2016
Kommunalbanken 2001.0367	Fast	-19 280,00	2,50	2,96	21.08.2018
Kommunalbanken 2008.0113	Fast	-10 626,00	0,50	1,8	01.07.2016
Kommunalbanken 2008.0551	Fast	-43 463,00	8,60	2,41	24.09.2025
Kommunalbanken 2011-0408	Fast	-21 107,00	0,60	1,8	16.08.2016
Husbanken 14 629378 2	Flytende	-54 910,00	0,20	2,07	Mange lån
KLP Forsikring 83175026668	Fast	-19 001,00	4,40	3,90	16.11.2020
KLP Kommunekreditt	Fast	-34 607,00	3,90	1,69	12.02.2020
Danske bank ..224	Flytende	-151 000,00	0,20	1,37	16.03.2016
Danske bank ...232	Flytende	-151 000,00	0,20	1,43	16.03.2016
Nordea bank 2015	Flytende	-40 000,00	0,20	1,55	16.03.2016
Sum		-644 978,00	1,40		

Tre lån fra Kommunalbanken på samlet 131,8 mill. kroner blir refinansiert per 21.09.2016.

Sum gjeld	-644 978
Fratrukket gjeld under kompensasjonsordning	84 550
Gjeld på VAR området	162 731
Gjeld med fast rente	248 068
Gjeld uten rentesikring	-149 629

Sum gjeld	-644 978
Formidlingslån	35 429
Ubrukte lånemidler	33 464
Korrigert gjeld (Riksrevisjonen)	-576 085

Rådmannen kommenterer finansrapporten:

Finansforvaltninga viser igjen positive tal men kommunen ligg langt etter budsjettet per 31.08. Rådmannen har no endra prognosen og redusert forventa inntekt til 2 mill. kroner. Dette gir eit negativt avvik på 3 mill. kroner for 2016.09.07

Lånegjelda og rentevilkåra går fram av tabellen ovanfor. Snitt lånerente på lån utanom Husbanken utgjer 2,03 % hittil i år. Lånerenta i Husbanken er for dei fleste låna i flytande rente. Renteutgiftene for Fræna kommune er låge og snitt lånerente blir fortløpande redusert..

Kommunen har per i dag god likviditet, og på grunn av rentesituasjonen har kommunen venta med å ta opp lån for 2016 til hausten. Lånet blir tatt opp nå i september og i tillegg er det refinansiert lån på samla 131 mill. kroner. Tabellen som viser lånegjelda viser at renterisiko i Fræna kommune er moderat. Dette biletet vil ikkje ble vesentleg endra etter refinansiering.

Rentevilkåra våre i Danske bank er tilfredsstillande. Til orientering går kommunens bankavtale ut per 1.10.2016. Bankavtalen har vore ute på anbod og DNB vann konkurransen. Fire bankar deltok i konkurransen. Arbeidet med å skifte bank er no i full gang. Skifte av bank vil ventelig skje per 1.11.2016.

Rådmannen si oppsummering av Fræna kommune sin økonomiske status per 2. tertial

Prognosen for året viser eit mindreforbruk på samla 3,3 mill. kroner. I vedtatt budsjett er avsetning disposisjonsfond satt opp med 8 mill. kroner. Det positive avviket i denne saka tilseier at beløpet kan aukast til 11,5 mill. kroner. Dette viser at årets budsjett balanserer nær null. Rådmannen vil sette i verk tiltak for halde tildelte rammes for 2016. Einingane vil bli følgd opp særskilt med dette som mål. Denne rapporten viser at det er til dels høge meirinntekter. Likevel ser ein at prognose frå einingane og svikt i avkastninga på plasserte midlar tek mykje av dette handlingsrommet. Samla sett viser dette at kommunen må køyre eit stramt løp ut året for å halde rammene. I tillegg kommer endringar i sak om Revidert budsjett I og II som også har stor innverknad på situasjonen. I revidert budsjett II er ikkje negativ prognose frå einingane innarbeidd. Rådmannen vil sjå an situasjonen for slike tiltak blir foreslått.

Rådmannen er bekymra over auken i driftsnivået i nokre av einingane i kommunen. Utgiftene aukar og kommunens handlingsrom blir redusert tilsvarande. Rekneskapen for 2015 ga eit overskot i drifta i Fræna kommune. Rådmannen meiner det er viktig å behalde dette positive avviket slik at det blir rom for å gjere mange av dei investeringane som er nødvendige i kommunen. Rådmannen viser også til sak om revidert budsjett II.

Vedtaksoppfølging

Rådmannen har gått gjennom alle vedtak som står uavklart frå 1.1.2015 og fram til i dag. Det er ei lang rekke med saker som står opne. Rådmannen tek no kontakt med alle aktuelle saksbehandlarar og ber om at ein ryddar opp. Det er viktig å få fram at dei fleste sakene har sin naturlege forklaring at dei ikkje er avslutta. Det er m.a. fleire byggesaker og klager der sakshandsaming er på gang. Likeins er det fleire saker som er ferdige men saksbehandlar har ikkje gjort den endelege handlinga for å stenge saka.

Samtidig er det nokre saker som må følgjast opp. Rådmannen vil derfor ta kontakt med dei saksbehandlarane det gjeld og purra på saka. Til slutt vil rådmannen nemne at fleire av sakene er nye i år.

Sjukefråver /Nærvær

Det totale sjukefråveret i perioden 1.januar – 31.august var 7,8%. Som nemnt i tertialrapporten per 30.04. steig sjukefråværet kraftig i januar og februar. Influensaen må ta skulda for det meste av dette fråværet. Med unntak av ein liten auke i mai månad har fråværet utover våren og sommaren vore jamt fallande. Det er likevel vanlig at det er lågare sjukefråvær i sommarmånadene. Samanlikna med same periode i fjor har vi hatt et generelt lågare sjukefråvær. Vi har ikkje noen klar forklaring på kvifor dette er tilfelle, men vi veit at fleire tilsette har god oppfølging. Enkelte langtidssjukt meldte har slutta arbeidsforholdet eller gått over til anna arbeid i kommunen, eller de har gått over på pensjon.

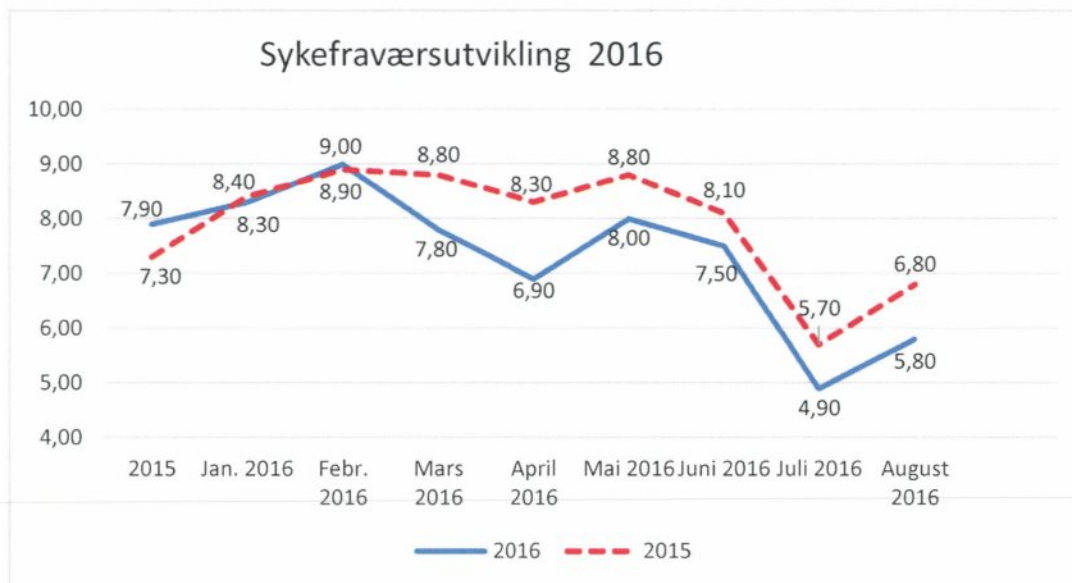
Fremdeles har barnehagane høgt sjukefråvær sjølv om ein ser en positiv tendens her. Barnehagane har også hatt fokus på HMS-arbeidet sitt og har hatt bistand frå Molde BHT. Det er fremdeles et for høgt sjukefråvær ved barnevern, enkelte SFO samt personlige assistentar. Størst gjennomsnittlig fråvær har Fræna ungdomsskole.

Personal – og organisasjon vil i tida framover ha større fokus på å kartlegge og analysere sjukefråværet ved einingane. Vi vil også i mye større grad hjelpe einingane som har høgt fråvær for å finne gode tiltak for å redusere fråværet. Nye sjukefråværrutinar er nå under arbeid. Det stor økonomisk gevinst ved å få redusert sjukefråværet.

Samarbeidet med Molde BHT er fremdeles godt. Den største utfordringa med fråværsoppfølging av sjukt meldte i dag er å få til en god dialog med fastlege og NAV. Desse instansane kjem seint inn i oppfølgingsløpet med arbeidsgivar og det er vanskelig å få til ein konstruktiv dialog som gir rask og god effekt. I dialogen med NAV ser vi svært ofte at den tilsette får tildelt ny

saksbehandlar ikkje berre ein men fleire gangar. Dette gjer oppfølginga vanskeleg og er ikkje tilfredsstillande verken for den tilsette eller for arbeidsgjevar.

Fræna kommune sitt sjukefråvær (eigenmeldt og legemeldt) pr. utgangen av august 2016 er vist i tabell nedanfor:

HMS

I slutten av juni fikk alle einingane tilbod om hjelp til å utarbeide HMS-plan for sin eining. Molde BHT hjalp til i dette arbeidet. 12 einingar fikk hjelp til arbeidet mens et par andre einingar allereie hadde utarbeidet slik plan. AMU vedtok i møte den 23.juni at alle einingane skulle levere handlingsplan for HMS innan 1.august. Dette målet er ikkje nådd. Personal- og organisasjon vil følge opp saken slik at alle einingar får utarbeidet HMS-plan. Alle handlingsplanane for HMS-arbeidet vil bli framlagt for AMU til behandling. AMU hadde møte den 23.juni der det bl.a. ble vedtatt HMS-årsjul/plan frå 2016.

Rådmannens tilråding:

Kommunestyret i Fræna kommune tek økonomirapporten per 31.08.2016 til orientering.

Saksframlegg

Utval	Utvallssak	Møtedato
Formannskapet i Fræna kommune	16/2016	03.10.2016
Kommunestyret i Fræna		17.10.2016

Revidert budsjett II - Fræna kommune**Saksopplysningar**

Budsjettet for 2016 ble vedtatt i Kommunestyret i møte 14.12.2015 i sak 93/2016. I møte 13.06.2016 sak 63 ble revidert budsjett I for 2016 behandlet. Det vil stort sett alltid være behov for korrigeringer gjennom året. Fræna kommune kjører derfor en sak hvert tertial for å korrigere budsjettet. Denne saken gjelder endringer i budsjettet som er behandlet gjennom saker i PLØK og Kommunestyret etter revidert budsjett I 2016 og andre forhold som er kommet opp så langt i år.

Rådmannen har sendt e-post til alle enhetsledere i forkant for å få innspill til saker som bør tas inn til politisk behandling.

Kommunereformen – sammenslåing av kommunen Eide og Fræna til en ny kommune

I brev av 26.07.2016 skriv fylkesmannen:

«Fylkesmannen vil med dette gje nye Fræna og Eide kommune skjønnsmidlar til ei prosjektstilling, pålydande 1 mill. kroner I 2016. Det same beløpet i skjønnsmidlar til denne stillinga vil også bli gjeve i åra fram til 2020, sjå over. Prosjektstillinga er eit klarsignal frå fylkesmannen til å gå i gang med samanslåingsprosessen, og stillinga er tenkt som eit tillegg til omstillingskostnadane i bygging av den nye kommunen. Kommunane har no ei unik moglegheit til nytenking og innovasjon for sine oppgåver og oppgåveløysing.».

Nærmere vilkår for bruk av midlene vil fylkesmannen komme tilbake til.

Fræna kommunes budsjett er ikke endret som følge av denne saken.

Vurdering

Det er noen behov for tilleggsbevilgninger. Rådmannen har også for 2. tertial prioritert nødvendige investeringer. Når det gjelder drift er det kun de helt nødvendige tilleggsbevilgninger som er tilrådd godkjent, samt de vedtak som er gjort i Kommunestyret, Driftsutvalet og Plan og økonomiutvalet før sommeren og høsten 2016. Rådmannen er opptatt av å bevare det handlingsrommet i driften som

oppstod i 2015. Dette handlingsrommet er viktig for å skape rom for forventede høyere finansutgifter i fremtiden og å gi en stabil og god økonomisk situasjon. Handlingsrommet til Fræna kommune er under press.

I tillegg skapte vedtatt nytt inntektssystem utfordringer for 2017 og utover. Etter vedtak om sammenslåing av Eide kommune og Fræna kommune vil ikke lenger kommunereformen gi dramatiske negative utslag i overføringene fra staten. Rådmannen vil komme tilbake til denne saken i økonomiplanen for 2017 – 2020.

DRIFTSBUDSJETTET

Første kolonne i regnearket viser revidert budsjett etter vedtak i sak 63/2016 Revidert budsjett I 2016. Andre kolonne viser rådmannens forslag til andre endringer i budsjettet og tredje kolonne viser forslag revidert budsjett etter endringer. Kommentarer følger rett etter.

DRIFTSREKNESKAP /BUDSJETT	Revidert budsjett 2016	Forslag endringer	Revidert budsjett II 2016
Frie disponible inntekter			
Skatt på inntekt og formue	-224 640		-224 640
Ordinært rammetilskudd	-283 184		-283 184
Skatt på verker og bruk	-24 550	-3 000	-27 550
Eiendomsskatt næringsbygg	-4 100	-	-4 100
Skatt på eiendom - boliger og fritid	-22 000	-	-22 000
Andre generelle statstilskudd	-29 340	-3 238	-32 578
Sum frie disponible inntekter	-587 814	-6 238	-594 052
Finansinntekter og finansutgifter			
Renteinntekter og utbytte	-6 000	2 000	-4 000
Renteutgifter, provisjon og andre fin.utgifter	17 500		17 500
Avdrag på lån	21 000		21 000
Netto finansinntekter/utgifter	32 500	2 000	34 500
Avsetninger og bruk av avsetninger			
Til dekn. av tidl. års reknsk.messig meirforbruk	-		-
Avsetning disposisjonsfond	7 911	5 700	13 611
Til bundne/ ubundne avsetninger	200		200
Bruk av bundne/ ubundne avsetninger	-200		-200
Premieavvik	-	-3 000	-3 000
Netto avsetninger	7 911	2 700	10 611
Overført til investeringsrekneskapet	2 500		2 500
Til fordeling drift	-544 903	-1 538	-546 441
Eining			
Rådmannen	11 467		11 467
Administrasjon	16 250		16 250
Personal/Organisasjon	7 101		7 101
Skolefaglig område	17 478		17 478
Forvaltningskontor	12 537		12 537
Sørviskontor	7 828		7 828
Haukås skole	21 562	75	21 637
Sylte og Malme skole	15 406		15 406
Aureosen/Jendem skole	12 902		12 902
Tomes skole	9 757		9 757
Bud skole	16 289		16 289
Hustad skole	17 471		17 471
Fræna ungdomsskole	20 882	325	21 207
Opplæringscenteret	4 444		4 444
Bjørnsund Leirskole	-362		-362
Barnehager	72 778		72 778
Institusjonstjenesta	68 007		68 007
Heimebasert tenester	115 874		115 874
NAV Sosialtenesta	10 453		10 453
Helse og Familie	45 041		45 041
Kultur	14 336		14 336
Teknisk forvaltning	7 980		7 980
Landbruk	1 643		1 643
Teknisk Drift og anlegg	29 626	1 138	30 764
VAR	-11 848		-11 848
SUM	544 903	1 538	546 441
Mindre-/merforbruk(+)	0	-	0

Rammetilskudd.

Prognosen for kommunene er oppdatert 18.05.2016. Den viser et forventet rammetilskudd som er uendret fra forrige revidert budsjett.

Skatteinntekter.

Skatteinntekten i Fræna kommune i 2016 utgjør nå 80,7 % av landsgjennomsnittet. Prognosen viser at kommunen vil motta ca. 31,0 mill. kroner i skatteutjevning i år. Prognosen ble endret i forrige budsjettrevisjon og men det ser likevel ut til å holde hardt å nå budsjettet. Rådmannen har innhentet tall fra KS og de viser at prognosen skal holde. Prognosen er derfor ikke endret fra forrige revidert budsjettrevisjon.

Den akkumulerte veksten i skatteinntekter så langt i år på landsbasis ligger fortsatt over anslagene i Revidert nasjonalbudsjett (RNB). Den nasjonale skatteveksten i 2016 er i RNB anslått til 6,4 pst for kommunene, 4,1 pst for fylkeskommunene og 6,0 pst for kommunesektoren samlet. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til utviklingen de fire siste månedene av året. Fortsatt gjenstår de viktige skattemånedene september og november med inngang av forskuddstrekk for personlige skatteyttere. I tillegg påvirkes høstmånedene av likning/avregning for 2015 og av korrigert fordelingsoppgjør mellom skattekreditorene.

Renter og finans

Rentenivået holder seg lavt. Prognosen ble endret per april og blir ikke foreslått endret nå.

Finansielle plasseringer

Avkastning på kommunens plasseringer i Pareto og Carnegie viser nå at kommunen har en positiv avkastning per 31.08.2016. Vi har budsjettert med en avkastning på 5 mill. kroner. Det kan nå synes usannsynlig å nå en slik avkastning i 2016 og rådmannen har derfor lagt inn en reduksjon i budsjettet på 2 mill. kroner på denne posten.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten ser ut til å få en merinntekt på om lag 3,0 mill. kroner i 2016. Det skyldes delvis mindre utgifter til innkreving og noe økning i inntekter som følge av nye takster i 2016. Polarled gassrørledning kommer bl.a. inn som ny takst og bidrar vesentlig til dette. Samtidig er det tre store klagesaker til behandling. Disse sakene kan ta tid å behandle og utfallet er ikke kjent.

Pensjon

Rådmannen har nå fått tilsendt spesifikasjoner og pensjonsberegninger fra KLP datert 19.09.2016. Dette er ingen fasit og kommunen må gjøre egne beregninger, men rådmannen mener nå det er grunn til å forvente en innsparing på denne posten på ca. 3 mill. kroner. I fjor var innsparingen på 8 mill. kroner.

Andre generelle statstilskudd

Fræna kommune har mottatt 2,1 mill. kroner i tilskudd øyeblikkelig hjelp for 2014 og 2015. Ved en feil har ikke disse midlene blitt overført tidligere fra Helse Møre og Romsdal HF. Budsjettet på denne posten foreslås økt tilsvarende.

Sørvisekontoret

Enheten har fått en ekstra utgift til valgavlukker til neste års valg. Beløpet utgjør 86 tusen kroner. Rådmannen foreslår at enheten forsøker å dekke dette innenfor egen ramme.

Skolefaglig område/Fræna ungdomsskole

I sak 50/2016 vil DRUT få til behandling sak om Fræna ungdomsskole – fire paralleller i 9. trinn. Saken skal endelig avgjøres i kommunestyret 26.09. Fræna ungdomsskole sin ramme med foreslås økt med 325 tusen kroner for 2016.

Teknisk

I sak 51/2016 til Driftsutvalgets møte 15.09., Utbedring av ballbinge ved Haukås skole, tilrår utvalget å bevilge 75 tusen kroner. Saken kommer opp i kommunestyret 26.09.2016.

Regjeringens tiltakspakke

Stortinget vedtok den 17. juni 2016 et øremerket tilskudd til kommuner på Sørlandet og Vestlandet til vedlikehold og rehabilitering av veier, bygg og anlegg.

Tilskuddet fordeles til kommuner i Aust- og Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal som har høyere arbeidsledighet enn landsgjennomsnittet.

Fræna kommune fikk 1138 tusen kroner. Tilskuddet blir nå brukt i samsvar med kriteriene for bruk av midlene. Kommunen skal rapportere tilbake til fylkesmannen innen 28. februar 2017 om bruk av midlene. Rammen til Teknisk drift og anlegg blir økt med 1,1 mill. kroner.

Oppsummering endringer i driftsbudsjettet

Samlet på driftsbudsjettet gir dette en netto merinntekt på 5,7 mill. kroner. Rådmannen foreslår at dette beløpet avsettes til disposisjonsfondet. Budsjettetert avsetning til disposisjonsfondet blir etter dette på samlet i 2016 13,6 mill. kroner.

Økonomirapportering – 2. tertial 2016. (egen sak)

Rådmannen viser til egen sak. Rapportering per 31.08. viser flere utfordringer for kommunen.

Varslede merforbruk på enheter er ikke tatt inn i denne saken! Det er fordi dette representerer usikre tall. Et eventuelt merforbruk samlet på enhetene vil redusere budsjettetert avsetning til disposisjonsfond tilsvarende.

INVESTERINGSBUDSJETTET

I sak 70/2016 Elnesvågen Ungdomslag, tomt i Elnesvågen sentrum vedtok kommunestyret 13.06.2016 å kjøpe en tomt av laget. Kjøpesummen på 200 tusen kroner ble vedtatt finansiert ved låneopptak.

I sak 76/2016 Haukås skole – strakstiltak, vedtok kommunestyret 13.06. å bevilge 600 tusen kroner til prosjekter på skolen. Finansiering skjer ved låneopptak.

I sak KS 85/2016 Haukås skole – alternativt lekeareal SFO, vedtok kommunestyret å innarbeide dette tiltaket i revidert budsjett 2016 med 400 tusen kroner. Utgiftene foreslås finansiert ved låneopptak.

I sak 12/2016 Kommunalmedfinansiering av spillemiddelprosjektet Skatebane ved Fræna ungdomsskole, vedtok driftsutvalet å bevilge 535 tusen kroner til tiltaket. Samlet utgift utgjør 1,2 mill. kroner. Av dette utgjør kommunens andel av finansieringen 535 tusen kroner. Resten dekkes av spillemidler og merverdiavgiftsrefusjon. Beløpet foreslås finansiert ved låneopptak.

I sak 53/2016 Ferdigstillelse av vestlig vei Urda industriområde gjorde DRUT følgende vedtak i møte 15.09.2016:

Driftsutvalget bevilger kr 1 000 000 til ferdigstillelse av vestlig vei i Ura industriområde. Kostnaden finansieres av tomtrerefusjon..

Opprinnelig er midlene bevilget i sak 32/2014 til Plan og økonomiutvalget, men veien ble den gang ikke ferdig. Midlene må derfor bevilges på nytt. Kostnaden foreslås finansiert av tomtefusjon. Saken kommer også opp i kommunestyret 26.09.2016. Tallene er innarbeidet i denne saken og arbeidet er allerede utført.

Tabell revidert investeringsbudsjett (hele tusen)

Revidert budsjett - investering/Prosjekter	Budsjett 2016 inkl. endringer i revidert I	Forslag endringer	Budsjett 2016 revidert II
Egenkapitalinnskudd KLP	1 450		1 450
Datautstyr alle etater	2 500		2 500
Prosjektering og utbygging Jendem skole	2 500		2 500
Prosjektering og utbygging Sylte skole	2 500		2 500
Fræna ungd.skole - oppussing klasserom	4 500		4 500
Utendørsanlegg Fræna u-skole	950		950
Bolig med vaktel på Eidem	3 600		3 600
Klargjøring næringsareal	2 000	200	2 200
Tilrettelegging tomter	3 000		3 000
Tomtefelt - Korsmyra	4 000		4 000
Nye småhus - utleieboliger - Eidem	4 000		4 000
Startlån - Husbanken	10 000		10 000
Opprusting kommunale eiendommer	5 000		5 000
Vatn	9 600		9 600
Avløp	14 900		14 900
Trafikksikkerhetstiltak	5 000		5 000
Grusing kommunale veier	500		500
Asfaltering	2 000		2 000
Vei fiskerikai Harøysund	2 000		2 000
Fuglvika - gatelys og asfalt - Harøysund	-		-
Heimdalsveien - Tornes	600		600
Infrastrukturtiltak i sentrum	500		500
Kartlegging av funksjonell strandsone –	500		500
Prosjekt Dalelia 4	200		200
Kjøp av ny lastebil	1 500		1 500
Kjøp av ny gravemaskin - Fellesrådet	180		180
Sandvolleyballbaner - Tømmerneset	500		500
Ny Kommandobil	785		785
Nytt bygg brannstasjonen	500		500
Branndetektering i Bud	920		920
Kjøp av grunn	590		590
Kjøp av ny utleiebolig	2 000		2 000
Nye veggplater Fræna ungdomsskole	4 000		4 000
Ny vei Urda indistriområde		1 000	1 000
Skatebane ved fræna ungdomsskole		1 200	1 200
Haukås skole (Strakstiltak + SFO lekeareal)	-	1 000	1 000
TOTALT	92 775	3 400	96 175
Finansiering			
Mva kompensasjon fra investering	11 591	255	11 846
Bruk av fond (tomtesalg)	1 200		1 200
Sal av eiendom og tomter	9 250	1 200	10 450
Statstilskudd friluftsområde/ tippemidler mm	2 068	410	2 478
Fylkestilskudd trafikktrygging	2 500		2 500
Overføring fra driftsregnskapet	2 500		2 500
Bruk av ubundne investeringsfond	3 966		3 966
Sum tilskot, refusjonar m.m	33 075	1 865	34 940
Rest finansieringsbehov	59 700	1 535	61 235
Sum låneopptak inkl. Startlån	-59 700	-1 535	-61 235

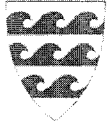
Rådmannens tilråding:

Fræna kommunes budsjett for 2016 blir korrigert i samsvar med saksframlegget.

Låneopptak i 2016 økes med 1 535 tusen kroner.

.

Kommunestyret vil presisere overfor enhetene at tildelt ramme er øvre grense for bruk av midler.

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 216
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 36/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

BESTILLING AV FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT

Sekretærens innstilling

1. Kontrollutvalget bestiller følgende forvaltningsrevisjonsprosjekt:
 - **Plan- og styringssystemet i Fræna kommune**
 - **planlegging og oppfølging**
 - **internkontrollsystemet**
 - **implementering av kvalitetssystem i internkontrollen**
2. Undersøkelsen skal bygge på aktuelle problemstillinger som er skissert i saksframstillingen.
3. Prosjektet bestilles utført hos Møre og Romsdal Revisjon IKS.
4. Prosjektplan utarbeides og legges fram for kontrollutvalget.

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommunelovens § 77, nr. 4 er utdypet i Forskrift for kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner kapittel 5.

Det følger av forskriftens § 9 første ledd:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.”

Plan for forvaltningsrevisjon skal vise hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekt en skal gjennomføre i den perioden planen gjelder for. Kontrollutvalget i Fræna vedtok sin Plan for forvaltningsrevisjon 2016 -2019 i møte 13.09.2016 sak PS 26/16.

Fræna kommunestyre behandlet 17.10.2016 i sak PS129/2016 **Plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2016. Kontrollutvalgets innstilling:**

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Fræna kommunes plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2019, og gir kontrollutvalget fullmakt til å prioritere mellom tema som er beskrevet i planen.

Følgende aktuelle prosjektområder er vedtatt i Plan for forvaltningsrevisjon 2016 – 2019:

- **Plan- og styringssystemet herunder**
 - **helhetlig planlegging og oppfølging**
 - **kvalitetssystem, internkontroll, avvikshåndtering**
 - **informasjonssikkerhet**

- **Kompetanse og rekruttering herunder**
 - **oppfølging av rekrutterings- og kompetanseplan innen områdene barnehage, helse, pleie og omsorg**
- **Barn og unge herunder**
 - **barnehage**
 - **utenforskap**
 - **tværfaglig oppfølging av utsatte barn**
- **Helse, omsorg og velferdstjeneste herunder boligsosialt arbeid**

Oversikten over aktuelle prosjektområder er ikke uttømmende og kontrollutvalget har fullmakt fra kommunestyret til å foreta omprioriteringer i planperioden.

VURDERING

Forvaltningsrevisjonsarbeidet er en svært sentral del av kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunal sektor og det er derfor viktig at kontrollutvalget bruker plan for forvaltningsrevisjon som et redskap for å utøve en mest mulig målrettet og effektiv tilsynsfunksjon i kommunen, i tråd med kommunestyrets signal.

Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget anledning til å fordype seg i ulike saksforhold innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon er nyttig for utvalgets kontrollvirksomhet og for internkontrollen og forbedringsarbeidet i kommunen. Ved bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekt har kontrollutvalget stor innvirkning på de problemstillinger prosjektet skal gi svar på. Det er derfor viktig at kontrollutvalget drøfter grundig valg av tema, formål og problemstillinger for å sikre at prosjektet blir gjennomført i samsvar med utvalgets ønsker.

En av kontrollutvalgets oppgaver er å undersøke om kommunen har etablert en betryggende og hensiktsmessig internkontroll.

Rådmannen har et ansvar for å etablere og følge opp at kommunen har et tilfredsstillende internkontrollsystem; dvs. systemer og rutiner for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og regeletterlevelse. Alle vesentlige rutiner bør være skriftlig dokumentert med hensyn til hvordan de fungerer, og hvilken intern kontroll som ligger inne i systemene.

Et av områdene under pkt. 3.1 i Plan for forvaltningsrevisjon er Plan- og styringssystemene relatert til implementering av et kvalitetssystem for internkontroll i Fræna kommune. Det siste året har kontrollutvalget i Fræna kommune hatt mange saker på oppfølgingslista som er relatert til plan- og styringssystemene.

Ulike planer og rapporteringssystemer er viktige styringsverktøy. Det er vesentlig at de ulike planene ser til hverandre og henger i sammen. En helhetlig planlegging.

Fræna kommune skal i løpet av 2016 utarbeide planstrategi og starte på arbeidet med rullering av kommuneplanen. Med grunnlag i den overordnede kommuneplanen utarbeides strategiske planer og handlingsplaner innen ulike tema og virksomhetsområder. På kommunenes hjemmeside er det gitt en oversikt over planer:

• Bustadbyggeprogram 2012-2016	• Landbruksplan 2004-2015
• Energi og klimaplan for Fræna	• PROF-plan 2014-2020
• Energiuttreiing for Fræna kommune (2011)	• Risiko- og sårbarhetsanalyse 2014-2017
• Handlingsplan mot mobbing i barnehagene i Fræna	• Ruspolitisk handlingsplan for Fræna kommune 2012-2016

- Hovedrapport Kraftsystemutredning 2007
- Sektorplan idrett og friluftsliv 2013-2016, handlingsdel 2016
- Kommuneplan - arealdelen 2015-2027
- Kommuneplan - samfunnsdel 2005-2017
- KRUS-rapport 2006-2008
- Skulebruksplan 2010
- Strategisk Næringsplan 2010-2021 Del 1: Plangrunnlag
- Strategisk Næringsplan 2010-2021 Del 2: Tiltak
- Trafikktryggingsplan 2014-2017

Det er et risikoområde at kommunene ikke klarer å planlegge godt nok i forhold til framtidens behov og kommunens utfordringer. Dette kan for eksempel gjelde forhold knyttet til befolkningsutvikling, økonomiske rammevilkår og andre rammebetingelser og krav til kommunene.

Like viktig som helhetlige planer er oppfølgingen av planene og rapporteringen. Et annet styringsverktøy er internkontrollen. En sentral del av styringen er å sikre at virksomheten drives i tråd med målsetting og rammer. Internkontrollen er verktøyet som skal være med på å sikre dette. Betydningen av en sterk og god internkontroll samt krav og forventninger til dette blir fremhevet i forslag til ny kommunelov. Krav om internkontroll er i dag hjemlet i kommuneloven § 23. Det er videre en lang rekke særlover som hjemler kravet til internkontroll. Et annet verktøy i styringen er ulike reglement. Fræna kommune har utarbeidet følgende sentrale reglement:

- Økonomireglement (vedtatt 27.8.2001, sist revidert 31.8.2015, sak 53/2015)
- Delegasjonsreglement (vedtatt 27.8.2001, sist revidert 17.11.2014, sak 46/2014)
- Finansreglement (vedtatt 23.5.2011)
- Reglement for byggerekneskap/ investeringsprosjekt (vedtatt 18.6.2012)
- Ethiske retningslinjer (vedtatt 23.5.2016, sak 59/2016)
- Reglement for offentlige anskaffelser (vedtatt 5.9.2016, sak 84/2016)

Fræna kommune er i ferd med å implementere og ta i bruk et elektronisk kvalitetssystem. Det er et mål at systemet skal være tatt i bruk i løpet av 2016. Kvalitetssystemet skal brukes av alle ansatte og skal samordne all internkontroll i kommunen.

På denne bakgrunn vil det være aktuelt å se på Plan- og styringssystemet i Fræna kommune. Hvordan skjer planlegging og oppfølging? Hvilket internkontrollsystemet eksisterer og hvordan implementeres det nye digitale kvalitetssystemet i internkontrollen?

Det er viktig at kontrollutvalget tenker igjennom hvilke problemstillinger som skal være med i rapporten og kommer med eventuelle innspill i møtet.

Aktuelle spørsmål til rådmannen om internkontrollsystemet, herunder implementering av det digitale kvalitetssystemet kan være:

Har kommunen etablert et dokumentert internkontrollsystem?

- Er internkontrollen tilpasset risiko og vesentlighet?
- Har kommunen tilstrekkelig kompetanse om internkontroll?
- Er det etablert hensiktsmessige rutiner og prosedyrer som skal sikre måloppnåelse, regeletterlevelse og riktig rapportering?
- Har kommunen etablert en fullmaktsstruktur med tydelig ansvars- og rolledeling?

Er det etablert et godt kontrollmiljø i kommunen?

- Arbeides det med organisasjonskulturen i kommunen?
- Hvordan arbeider kommunen med etikk?
- Har kommunen etablert varslingsrutiner, og hvordan fungerer disse?

Er det fastsatt mål på sentrale områder i kommunen?

- ■ Er det definert tydelige mål på alle tjenesteområdene?
- ■ Rapporteres det på måloppnåelse og eventuelle avvik fra mål?
- ■ Hvilket system har kommunen for vedtaksoppfølging?
- ■ Hvilke rutiner har kommunen for å følge opp rapporter fra statlige tilsyn?

Er det gjennomført en strukturert risikokartlegging og vurdering av alle områdene i kommunen?

- ■ Hvordan blir risikokartleggingen og vurderingen gjennomført?
- ■ Iverksettes det tiltak for å redusere identifisert risiko?

Er det etablert hensiktsmessige informasjons- og rapporteringsrutiner?

- ■ Har kommunen rutiner som sikrer at alle vesentlige forhold blir rapportert til ledelsen og kommunestyret?
- ■ Rapporterer administrasjonen til kommunestyret om kommunens internkontroll?

Er det fastsatt rutiner for oppfølging av at internkontrollsystemet fungerer som forutsatt?

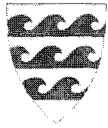
- ■ Er det gjennomført evalueringer av internkontrollen, enten for kommunen som helhet eller innenfor enkelte områder?

Ihh. til Engasjementsavtalen mellom Kommunerevisjonsdistrikt 2 i M & R og Kontrollutvalget i Fræna skal det i starten av prosjektet utarbeides et utkast til prosjektplan som skal danne grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet. Nå vil det bli det nye revisjonsselskapet Møre og Romsdal Revisjon IKS kontrollutvalget skal bruke på dette forvaltningsrevisjonsprosjektet og en har forutsetninger om at den nye engasjementsavtalen har samme innhold som den gamle på dette området. Kontrollutvalget skal snart ha til behandling den nye engasjementsavtalen. Kontrollutvalgets drøftinger vil danne grunnlag for revisors utarbeidelse av prosjektplan. Fram til levering av ferdig rapport er det viktig at kontrollutvalget holder seg informert om status for prosjektet. Det kan gjøres ved at revisor leverer muntlig/skriftlig projektrapport undervegs i prosjektperioden.

Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget underveis i prosessen ved at projektrapport leveres kontrollutvalgets sekretariat ihh til prosjektplan.

Kontrollutvalget velger dette forvaltningsrevisjonsprosjektet med forbehold om at Fræna kommunestyre i møte 17.10.2016, sak PS 130/2016 ikke velger å bestille en forvaltningsrevisjon på barnehagesektoren – drift og økonomi som da vil ha 1.prioritet eller at kommunestyret i sak PS 129/2016 gjør et annet vedtak enn innstillingen fra kontrollutvalget.

Sveinung Talberg
Rådgiver

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 37/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

KOMMUNEREFORMEN – STATUS OG VIDERE PROSESS

Sekretærens innstilling

Kontrollutvalget tar rådmannens redegjørelse til orientering og vil følge prosessen videre ved å føre saken opp på oppfølgingslisten. Dette innbefatter også en oppfølging av de tema som vedrører revisor, kontrollutvalg og sekretariat som går fram av rapporten fra NKRF.

Saksopplysninger

Kommunestyret i Fræna vedtok i sak PS 61/2016 den 13.06.2016 å tilrå at en danner ny kommune i fellesskap med Eide på bakgrunn av intensjonsavtalene og resultat fra høringene. Kommunestyret i Eide vedtok i sak PS 16/82 den 16.06.2016 å danne ny kommune sammen med Fræna kommune.

I sak PS 16/2016 til Formannskapet 03.10.2016 og kommunestyret 17.10.2016 om revidert budsjett 2, står det at Fylkesmannen i brev av 26.07.2016 har gitt Fræna og Eide kommune skjønnsmidler til ei prosjektstilling på 1 mill. kr i året for årene 2016-2020. Midlene til prosjektstillinga er et klarsignal fra fylkesmannen til å gå i gang med sammenslåingsprosessen. Prosjektstillinga er tenkt som et tillegg til omstillingskostnadene i byggingen av den nye kommunen. Nærmere vilkår for bruk av midlene vil fylkesmannen komme tilbake til.

Inndelingsloven av 15.juni 2001 nr. 70 og forarbeidene til denne setter de lovmessige rammene for kommunereformen. Regjeringen har i kommuneproposisjonen 2015 og rundskrivgjort rede for opplegget og problemstillinger. En rekke problemstillinger er med hensikt ikke avklart, da slike skal avklares mellom de sammenslåtte kommunene.

Når det er gjort vedtak om sammenslåing, skal det opprettes en fellesnemnd til å forberede og gjennomføre sammenslåingen. Fellesnemnda er etter Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt syn ikke en egen juridisk enhet, men har myndighet definert etter § 26 i inndelingsloven, samt den myndighet som kommunestyrene velger å gi nemnda i reglement.

Kommunestyret i Fræna behandlet opprettelse av fellesnemnda i sak PS 91/2016 den 26.09.2016. Her går det frem følgende fra saksutredningen:
Fellesnemnda skal bestå av 9 representanter fra Fræna kommune, og 9 representanter fra Eide kommune. Fellesnemnda skal velges av og blant kommunestyrets medlemmer i tråd med Inndelingslova § 26, 1. ledd, 4.setning.

Det er vedtatt at Eide får leder i nemnda og Fræna får nestleder. Dette velges av nemnda selv. Det skal velges varamedlemmer til nemnda. Bestemmelsene i Kommunelova (KL) om møte- og talerett for ordfører, rådmann og ansatte gjelder også for fellesnemnda, jf. KL § 26.

Kommunestyret vedtok 26.09.2016 å utsette saka til møte 17.10.2016.

Seniorrådgiver Frida Farstad Brevik hos Fylkesmannen skriver følgende om hvordan fellesnemnda skal velges (i e-post fra 12.08.2016):

Det er ikke tvilsomt at fellesnemnda er å regne som et folkevalgt organ. Det fremgår da av kommunelovens § 29 at saksbehandlingsreglene i kommunelovens kapittel 6 skal gjelde. Det er eksplisitt fremhevet at det ikke er adgang til å gjøre unntak fra bestemmelsene i kommuneloven §§ 36-38 a som omhandler gjennomføring av valg til det folkevalgte organet. Det vil si at kommunestyrene må bestemme hvorvidt man ønsker forholdsvalg etter kommunelovens § 36 eller avtalevalg etter kommunelovens § 38. Fellesnemndas sammensetning må også overholde kravet til kjønnsmessig fordeling.

Styret i Norges kommunerevisorforbund (NKRF) satte i møte 06.05.2016 ned en prosjektgruppe for å forberede den forestående kommunestrukturen. Målet for prosjektet var å utarbeide en sjekklister over forhold som kommunene bør være spesielt oppmerksomme på i forbindelse med kommunereformen. I tillegg har prosjektgruppen opprettet flere arbeidsgrupper som har avgitt egne rapporter med spørsmål og risikoområder.

Når det gjelder kommunens, kontrollutvalgets og sekretariatets rolle, utarbeidet en arbeidsgruppe følgende utfordringer og konklusjoner:

- **Kontrollutvalgene** fungerer som i dag frem til kommunene slås sammen. Inndelingsloven har ikke hjemmel for å etablere felles kontrollutvalg i perioden frem til sammenslåing.
- **Fellesnemnda** skal ifølge lovens § 25 pkt.d drøfte **valg av revisor for nemnda**. Valg av revisor skjer i de respektive kommunestyrene, men er det kontrollutvalget som innstiller på valg av revisor? Prosjektgruppen anbefaler at dette er kontrollutvalgets ansvar som i dag. Det er ikke satt noen regler for revisjonens innhold og rapporteringsform. Hvilket regnskap, budsjett, årsberetning? Hvem er mottaker det siste året Fellesnemnda eksisterer?
- Hvem skal **revisor rapportere til**? I proposisjonen er det vist til at revisor bør rapportere til den enkelte kommune.
- **Valg av revisor i den nye kommunen**. Fellesnemnda kan få fullmakt til å tilsette personale, herunder revisor. Kontrollutvalgene i hver av de sammenslående kommunene skal avgi hver sin innstilling. Fellesnemnda kan få fullmakt til å videreføre dagens avtale med revisor hvis de sammenslående kommunene har samme revisor.
- **Valg av kontrollutvalgssekretariat for den nye kommunen**. Fellesnemnda kan få fullmakt til å videreføre sekretariatsordningen hvis de sammenslående kommunene har samme sekretariat.
- **Forvaltningsrevisjon**. En bør være bevisst på tidshorisonten for forvaltningsrevisjonsprosjekt slik at prosjekt avsluttes før en går sammen i en ny kommune.

- **Selskapskontroller** bør også fokuseres mot interkommunale samarbeidsløsninger og ikke rene selskapskontroller.
- **Vurdere konsekvenser for kontrollutvalgssekretariat og kommunalt eide revisjonsselskap.** Den bør senest påbegynnes når det er klart en eller flere av eierne blir berørt av kommunereformen. Både økonomiske og strukturelle. Det samme vil gjelde revisjonsselskapene. Beslutningen må tas når sekretariatet har utredet og vurdert saken og styret har gitt sine anbefalinger.
- **Vurdering av risikoområder.** En kommunesammenslåing innebærer mange beslutninger og arbeid. En må ha bevissthet og kunnskap om rekkefølge og avhengigheter.
- **Selvkost.** Hva skjer med avgiftsnivået i de sammenslående kommunene og hva skjer med selvkostfondene? KMD svarer at det ved sammenslåingen må avtales felles satser og at selvkostfondene enten er lik i størrelse, relativt sett eller at fondene bygges ned mot null fram mot sammenslåingen.
- **Eiendomsskatt.** Den ene kommunen kan ha innført eiendomsskatt, mens de(n) andre ikke har eiendomsskatt, eller at de har eiendomsskatt, men forskjellige satser og vedtekter. KMD fastslår at det må være lik eiendomsskatt og felles regler i de sammenslåtte kommuner, men det kan skje etter en overgangsperiode.
- **Kommunale garantier.** KMD svarer at garantier gitt i den enkelte kommune blir videreført i den sammenslåtte kommunen.
- **Pensjonsforhold.** Amortiseringstiden for premieavvik må vurderes på nytt i den sammenslåtte kommunen hvis de er ulik. En kan enten velge ett eller sju års amortiseringstid. Hvordan uttak eller frigjøring av egenkapital ved oppløsning av en pensjonskasse(egen pensjonskasse) skal håndteres må avgjøres i de enkelte tilfeller. Valg av pensjonskasse og pensjonsordning foretas av den nye kommunen og vilkår, prosedyre, frister for oppsigelse mv. må tas opp med det enkelte pensjonsselskap.
- **Anskaffelser.** Hvordan håndtere anskaffelser, avtaler og investeringer som oppstår i overgangsfasen? Hvem er juridisk ansvarlig? KMD har behandlet disse problemstillingene i veileder til reglene om offentlige anskaffelser i forbindelse med kommunereformen.
- **Interkommunale samarbeid.** Hvordan forholder den sammenslåtte kommunen seg til eksisterende samarbeid? Har fellesnemnda fått fullmakt til å avslutte eller reforhandle samarbeid? Hvilke skal avsluttes og hvilke skal fortsette? Hvem blir ny vertskommune og avtalepart?
- **IKT.** De sammenslående kommunene har en rekke ulike IT-løsninger, programmer og lisenser. Hvordan skal ny IKT-struktur være? Dette er erfaringsvis en tidkrevende prosess som krever tid og god planlegging.
- **Arkiv.** Arkivplanene og rutinene må samordnes. Her har arkivverket og SAMDOK laget en veiledning om arkiv til kommuner som skal slå seg sammen.

- **Ledelse.** En sammenslåing gir store utfordringer både for politisk og administrativt nivå. Godt samspill og god ledelse er nøkkelen for gode resultater. Det må skapes involvering, engasjement og mål må tydeliggjøres. KS har utarbeidet heftet Arbeidsgiverpolitikk ved kommunesammenslåing.

Vedlagt saken følger:

- «Kommunereform»- sjekklister for revisor, kontrollutvalg og sekretariat, NKRF 22.06.2016

VURDERING

Kontrollutvalget skal påse at prosessene rundt kommunesammenslåingen foregår i betryggende rammer og at kommunene har igangsatt arbeidet med planlegging for gjennomføring. Kontrollutvalget har en tilsynsfunksjon på vegne av kommunestyret og skal påse at prosessene blir ivaretatt og at risikoområder og sentrale spørsmål blir drøftet og gjennomført. Kontrollutvalget registrerer at prosessene er i gang jfr. sak 122/2016 til kommunestyret 17.10.2016 der **Valg av Fellesnemnd for Eide og Fræna står på saklisten.** (Utsatt fra møtet 26.09.2016) , samt at Fylkesmannen i brev av 26.07.2016 har gitt Fræna og Eide kommune skjønnsmidler til en prosjektstilling på 1 mill. kr i året for årene 2016-2020. Midlene til prosjektstillingen er et klarsignal fra fylkesmannen til å gå i gang med sammenslåingsprosessen. Prosjektstillinga er tenkt som et tillegg til omstillingskostnadene i byggingen av den nye kommunen. Nærmere vilkår for bruk av midlene vil fylkesmannen komme tilbake til.

Kontrollutvalget ønsker å følge prosessene frem mot sammenslåing og setter saken på oppfølgingslisten og vil ha en redegjørelse fra rådmannen i hvert møte.

Kontrollutvalget viser også til NKRF sin sjekklister og ber kommunen bruke denne for å sikre at viktige temaer blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Kontrollutvalget vil selv bruke denne sjekklister for å ivareta sin «påse-oppgave» fremover.

Sveinung Talberg
rådgiver

Norges kommunerevisorforbund

Kommunereform
– sjekkliste for revisor,
kontrollutvalg og
sekretariat

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
2	ARBEIDSFORM	3
3	DEFINISJONER	3
4	KONTROLLUTVALGETS OG KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATETS ROLLE	4
4.1	KONTROLLUTVALGETS FUNKSJONSTID	4
4.2	VALG AV REVISOR TIL FELLESNEMNDA	5
4.3	HVEM SKAL REVISOR RAPPORTERE TIL?	5
4.4	VALG AV REVISOR I DEN NYE KOMMUNEN (DER FELLESNEMNDA ER GITT FULLMAKT TIL Å VELGE LØSNING)	5
4.5	VALG AV KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT FOR DEN NYE KOMMUNEN	6
4.6	KONTROLLUTVALGETS FOKUS ETTER AT VEDTAK OM SAMMENSLÅING ER FATTET	6
4.7	REGSKAPSREVISJON	6
4.8	FORVALTNINGSREVISJON	7
4.9	SELSKAPSKONTROLL	7
4.10	VURDERE KONSEKVENSER FOR EGET SELSKAP	7
5	RISIKOOMRÅDER I EN SAMMENSLÅINGSPROSESS – VURDERING AV INTERNKONTROLL	8
6	DREIEBOK – ÅRSOPPGJØR MED FOKUS PÅ KOMMUNESAMMENSLÅING	9
7	SELVKOST	9
8	EIENDOMSSKATT	10
9	KOMMUNALE GARANTIER	10
10	PENSJONSFORHOLD	11
11	ANSKAFFELSER	11
12	NOEN PROBLEMSTILLINGER KNYTTET TIL IKT-SYSTEMER VED KOMMUNESAMMENSLÅINGER	12
13	ARKIV	13
14	LEDELSE	13
	VEDLEGG	14
	REFERANSER OG KILDER:	14

1 Innledning

Styret i NKRF satte i møte 06.05.15 ned en prosjektgruppe for å forberede kontrollutvalgssekretariat og revisjonsenhetene på den forestående kommunestrukturreformen.

Målet for prosjektet ble angitt å være utarbeidelse av en sjekklister over forhold som kommunene bør være spesielt oppmerksomme på i forbindelse med kommunereformen. Sjekklister må også inneholde henvisninger til kilder for regelverk, veiledninger mm. der det er hensiktsmessig. Sjekklister skal utarbeides på områdenivå, og ikke gå i detaljer.

Sjekklister skal utformes på en måte som gjør at den blir til nytte i rådgivningen til kommunene, for kontrollutvalgets tilsyn med endringsprosessen, og for revisor som kilde for risikovurderinger.

Prosjektgruppen fikk følgende sammensetning:

<i>Orrvar Dalby</i> (leder)	daglig leder, Vestfold Interkommunale Kontrollutvalgssekretariat
<i>Irene Loka</i>	revisjonssjef, Kommunerevisjonen Vest, Vest–Agder IKS
<i>Anders Svarholt</i>	seksjonsleder forvaltningsrevisjon, Østfold kommunerevisjon IKS
<i>Ole Kristian Rogndokken</i>	daglig leder, NKRF

2 Arbeidsform

Prosjektgruppen har innhentet informasjon fra flere kilder for å høste erfaring fra tidligere gjennomførte kommunesammenslåinger. I tillegg har det blitt opprettet flere arbeidsgrupper som har avgitt egne rapporter. To av arbeidsgruppene rapporter er gitt en kort omtale i denne sluttrapporten, i tillegg følger de som vedlegg.

Prosjektgruppen har også hatt kontakt med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). I kapitlene 7-10 har vi gjengitt noen spørsmål som vi oversendte KMD og departementets svar.

3 Definisjoner

1) Inndelingsloven. Rundskriv og veiledninger.

Inndelingsloven av 15. juni 2001 nr. 70 og forarbeidene til denne (**Ot.prp. nr. 41 (2000-2001)**) setter de lovmessige rammene for kommunesammenslåingsprosessen.

I **Meldingsdelen i kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S) Kommunereform** har regjeringen redegjort nærmere for opplegget med kommunereformen.

I rundskriv **H-10/2015** er bestemmelsene i loven kommentert og fortolket.

Departementet har i forbindelse med Kommunereformen gitt ut flere veiledninger bl.a.:

- **Formelle rammer i byggingen av nye kommuner**
- **Veileder til reglene om offentlige anskaffelser i forbindelse med kommunereformen**

En rekke problemstillinger er imidlertid ikke avklart. Dette er et bevisst valg fra lovgiver, som ønsker at slike spørsmål drøftes og avklares mellom kommunene. Dette tilsier at det er stort rom for kommunene til å finne praktiske løsninger, så lenge de ikke strider mot loven eller dens formål.

Denne rapporten fokuserer hovedsakelig på en del slike problemstillinger som ikke er direkte løst i lov, rundskriv eller veiledninger.

2) Fellesnemndas juridiske og organisatoriske status. Myndighet. Inndelingslova § 26.

Når det er gjort vedtak om sammenslåing av to eller flere kommuner, skal det opprettes ei fellesnemnd til å forberede og gjennomføre sammenslutningen. Spørsmålet om fellesnemndas juridiske status har vært forelagt KMD og basert på departementets svar anbefaler prosjektgruppa at følgende forståelse legges til grunn:

Fellesnemnda er ikke å anse som en egen juridisk enhet, men et kommunalt organ opprettet i medhold av inndelingsloven. Det innebærer f.eks. at fellesnemnda ikke har eget organisasjonsnummer. Fellesnemnda har mange trekk av interkommunalt samarbeid iht. Kommuneloven § 27, men er ikke definert som dette.

Fellesnemnda har den myndighet som definert i lovens § 26, samt den myndighet kommunestyrene velger å gi nemnda i reglement. Det varierer litt fra prosess til prosess. Det er imidlertid viktig at fellesnemnda får delegert myndighet til å avklare både framtidig revisjons- og sekretariatsordning for den nye kommunen. For å unngå flere behandlinger i kommunestyrene, er det hensiktsmessig at denne delegasjonen vedtas i forbindelse med etableringen av fellesnemnda.

4 Kontrollutvalgets og kontrollutvalgssekretariatets rolle

En arbeidsgruppe har vurdert **kontrollutvalgets og kontrollutvalgssekretariatets rolle knyttet til kommunesammenslutningen**. Arbeidsgruppen har bestått av:

<i>Orrvar Dalby</i> (leder)	Vestfold Interkommunale Kontrollutvalgssekretariat
<i>Pål Ringnes</i>	Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud og omegn IS
<i>Mona Moengen</i>	Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS

Arbeidsgruppens mandat var:

- Hvilke områder og forhold er det viktig at KU og sekretariatet har spesielt fokus på i en sammenslåingsprosess?
- Tydeliggjøre prosessuelle forhold som berører kontrollutvalget.

4.1 Kontrollutvalgets funksjonstid

Det følger indirekte av bestemmelsene i Inndelingsloven at de valgte kontrollutvalgene i de kommunene som skal slå seg sammen, fungerer fram til ny kommune er etablert. Inndelingsloven har ikke hjemmel for å etablere felles kontrollutvalg i perioden fram til ny kommune er etablert.

4.2 Valg av revisor til fellesnemnda

Etter Inndelingslova § 25 skal fellesmøtet mellom de aktuelle kommunestyrene som fylkesmannen kaller inn til etter at det er gjort vedtak om sammenslåing, drøfte valg av revisor for fellesnemnda. Valg av revisor skjer deretter i de respektive kommunestyrene, forutsetningsvis som likelydende vedtak.

Inndelingsloven sier ikke noe om kontrollutvalgets rolle i behandlingen. Praksis i fra kommunene i Vestfold (fire prosesser) er at i tre tilfeller har kommunestyrene valgt revisor etter innstilling fra kommunenes kontrollutvalg. I det siste tilfellet er det gjennomført valg av revisor etter direkte vedtak i kommunestyrene.

Prosjektgruppen anbefaler å følge vanlig prosedyre ved valg av revisor i kommunene, dvs. valg foretas av kommunestyrene etter innstilling fra de sammenslående kommunenes kontrollutvalg. Dette vil også styrke legitimiteten til det valget som gjøres.

I praksis vil valg av revisor ikke volde noe problem, så lenge de kommunene som skal slå seg sammen, har samme revisor. Når kommunene har forskjellig revisor, vil det kunne tenkes at kontrollutvalgene ikke innstiller på samme revisor. Her er det lovens forutsetning at spørsmålet skal drøftes og avklares på fellesmøtet, og at kommunestyrene deretter fatter likelydende vedtak.

Normalt føres fellesnemndas regnskap av en av de berørte kommunene. Den praktiske løsningen vil da være at regnskapsførende kommunes revisor også velges som revisor for fellesnemnda.

4.3 Hvem skal revisor rapportere til?

I Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) er det uttalt flg. under pkt. 8.2.3:

«Når det gjeld folkevalt kontroll med verksemda i fellesnemnda, bør den liggje til den enkelte kommunen sitt kontrollutval, som kan føre kontroll på vegne av sin kommune. Dermed må revisor rapportere til alle dei aktuelle kommunane/fylkeskommunane.»

Fellesnemndas funksjonstid er begrenset og det er viktig med god forankring og innsyn i alle de deltakende kommuner. På denne bakgrunn anbefales at revisor rapporterer i tråd med anbefalingene i Ot.prp. nr. 41 (2000-2001.) Se ellers pkt. 6 under.

4.4 Valg av revisor i den nye kommunen (der fellesnemnda er gitt fullmakt til å velge løsning)

Fellesnemnda kan få fullmakt til å tilsette personale i den nye kommunen, herunder revisor, jfr. § 26, 5. ledd. Inndelingslova angir prosedyre for valget og her er det entydig slått fast i samme bestemmelse at kontrollutvalgene i de sammenslående kommunene skal avgi (hver sin) innstilling.

Når kommunene har forskjellig revisor, vil det kunne tenkes at kontrollutvalgene ikke innstiller på samme revisor. Der fellesnemnda har fått fullmakt til å velge løsning, må nemnda forholde seg til innstillingene og foreta det valget den mener er det beste. Det anbefales imidlertid at en forsøker å avklare en slik situasjon i forkant av behandlingen i fellesnemnda.

Fellesnemnda kan også med hjemmel i § 26, 5. ledd få fullmakt til å videreføre «*deltaking i interkommunalt samarbeid om revisjon eller videreføre avtale med annan revisor.*» Slikt vedtak forutsetter at fellesnemnda har fått fullmakt til dette i det reglement kommunestyrene har vedtatt, og skal også skje på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalgene.

Dersom det skulle være aktuelt å konkurranseutsette revisjonsoppdraget for den nye kommunen, må det eventuelt skje i samsvar med anskaffelsesregelverket.

4.5 Valg av kontrollutvalgssekretariat for den nye kommunen

Fellesnemnda kan også få fullmakt til å videreføre sekretariatsordning for kontrollutvalget i den nye kommunen, jfr. § 26 i loven.

Kontrollutvalgene skal avgi innstilling i saker om valg av sekretariatsordning.

Som for revisjon, vil dette ikke føre til problemer i praksis, dersom kommunene har samme ordning. Der hvor kommunene har forskjellig sekretariatsløsning, vil det kunne bli forskjellig innstilling fra kontrollutvalgene. Det anbefales at en slik situasjon forsøkes avklart i forkant av behandlingen i fellesnemnda.

Prosjektgruppa anbefaler at det benyttes et settesekretariat til å forberede saken for kontrollutvalgene.

4.6 Kontrollutvalgets fokus etter at vedtak om sammenslåing er fattet

Kontrollutvalget bør i denne fasen vurdere å endre fokus fra den normale bakoverskuende tilnærmingen til et mer «her og nå» fokus. Det kan være aktuelt å be prosjektleder og rådmenn jevnlig orientere om prosessen. Videre bør kontrollutvalget bidra til at fokuset på internkontroll, interkommunalt samarbeid, eierstyring mv. er på plass både i forhold til ny kommune, men også i «gammel kommune» inntil denne opphører.

4.7 Regnskapsrevisjon

Av Inndelingslova § 25 går det fram at felles kommunestyremøte skal drøfte «*val av revisor for verksemda i fellesnemnda*». I KMDs veileder «Formelle rammer i byggingen av nye kommuner», pkt 3.2.3, er dette omtalt som at «*kommunene må også ta stilling til hvilken revisjonsordning fellesnemndas virksomhet skal ha*». Utover dette er det gitt få bestemmelser om revisjonens innhold og rapporteringsform.

Et av spørsmålene som må avklares er hva det skal avgis revisjonsberetning/uttalelse om. Det er ikke gitt regler om regnskap for fellesnemndene, og hva regnskapet vil omfatte kan trolig variere bl.a. utfra hvordan de er organisert. Det antas likevel at det sjelden vil være snakk om et fullstendig årsregnskap.

Utover å uttale seg om regnskapet skal revisor i kommunal sektor også uttale seg om forhold knyttet til budsjett, årsberetning, registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Det er ikke gitt at det avgis noen årsberetning for fellesnemnda, og rutiner for registrering og dokumentasjon kan, avhengig av organisering, være noe som følger rutine i regnskapsførende

kommune. Vi mener det vil være naturlig å uttale seg om budsjett dersom det legges fram et regnskap hvor det rapporteres mot budsjett, dvs. inneholder budsjettopplysninger. Vi har videre lagt til grunn at forholdet til budsjett vurderes på samme måte som ved revisjon av kommunen.

En annen problemstilling er hvem som skal være adressat for uttalelsen. Fellesnemndene vil i de fleste tilfeller eksistere i deler av to kalenderår, slik at det vil være snakk om to uttalelser. Siden det er fellesnemndas revisor det er snakk om, mener vi det riktige må være at revisors uttalelse avgis til fellesnemnda, men da den siste uttalelsen avlegges vil ikke fellesnemnda eksistere lenger. Det virker derfor naturlig at adressat for den siste uttalelsen vil være det nye kommunestyret. Uansett hvordan dette legges opp vil det trolig bli en situasjon med ulik adressat de to årene.

En tilknyttet problemstilling er hvem som ev. skal være kopimottakere. Dette spørsmålet må henge sammen med det som er uttalt om valg av revisjonsordning og behovet for folkevalgt kontroll. Som påpekt ovenfor skal kommunene i et fellesmøte ha drøftet valg av revisor til nemnden. I tillegg er det i Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) uttalt flg. under pkt.8.2.3: *«Når det gjeld folkevalgt kontroll med verksemda i fellesnemnda, bør den liggje til den enkelte kommunen sitt kontrollutval, som kan føre kontroll på vegne av sin kommune. Dermed må revisor rapportere til alle dei aktuelle kommunane/fylkeskommunane.»* Ut fra dette er det naturlig at den enkelte kommunes kontrollutvalg og kommunestyrene får kopi av revisors revisjonsberetning/uttalelse.

4.8 Forvaltningsrevisjon

I kommuner som vil bli berørt av kommunereformen, bør tidshorisont og innhold i overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon vurderes. Det bør vurderes hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter som vil være mest relevante i en slik situasjon. Kontrollutvalgene bør i denne fasen også vurdere andre kontrollvirkemidler som f.eks. orienteringer fra rådmannen og virksomhetsbesøk.

4.9 Selskapskontroll

Istedenfor ordinær selskapskontroll for kommuner som går inn i sammenslåingsprosesser, vil det være aktuelt for kontrollutvalget å ha fokus på kommunens strategi med sine forskjellige interkommunale samarbeidsløsninger, jfr. KMDs veileder «Formelle rammer i byggingen av nye kommuner» pkt. 4.4.3.

4.10 Vurdere konsekvenser for eget selskap

Sekretariatene anbefales å vurdere hvilke konsekvenser kommunereformen vil få for eget selskap. Det må bli en konkret vurdering når det er hensiktsmessig å starte denne vurderingen, men den bør senest påbegynnes når det er klart at en eller flere av eierne vil berøres av kommunereformen. Konsekvensene vil både kunne bli økonomiske og strukturelle. Beslutning i slike saker må tas av eierne etter at sekretariat har utredet og vurdert saken og styret har gitt sine anbefalinger.

Den samme situasjonen vil også oppstå for de kommunalt eide revisjonsselskapene.

5 Risikoområder i en sammenslåingsprosess – Vurdering av internkontroll

I en kommunesammenslåingsprosess er det mange forhold som må på plass, men alt må ikke være på plass med det samme. Det ble derfor satt ned en arbeidsgruppe for å vurdere hvilke forhold som måtte være på plass fra dag en i den nye kommunen. Svaret på dette spørsmålet vil kunne være flere, avhengig av hvilke perspektiv som legges til grunn. Arbeidsgruppen ble bedt om å ta utgangspunkt i den interne kontrollen.

Arbeidsgruppen har bestått av:

Linn Karlsvik, (leder) revisjonssjef Sandefjord kommunerevisjon
Randi Blystad, assisterende avdelingsdirektør Oslo kommunerevisjon
Tina Skarheim, prosjekt koordinatør nye Sandefjord kommune

Arbeidsgruppens mandat var:

- *Kartlegge mulige vesentlige risikoområder i en kommunesammenslåingsprosess, fra et revisjonsperspektiv.*
- *Hovedfokus vil være på tidsrommet fra kommunenes vedtak om sammenslåing frem til ny kommune er etablert.*
- *Arbeidet skal ikke lede frem til ferdige revisjonsprogram, men skal gi revisor nyttige innspill til arbeidet med å vurdere områder for revisjon i forbindelse med sammenslåingsprosessen.*

Målgruppen for vurderingen er revisorer og andre som arbeider med kommunal økonomiforvaltning.

Ambisjonen har ikke vært å avgi noen omfattende rapport eller veileder, men å peke på viktige områder som må gis oppmerksomhet.

En kommunesammenslåing innebærer veldig mange små og store beslutninger, samt veldig mye arbeid. For å lykkes må man ha bevissthet og kunnskap om rekkefølge og avhengigheter, vilje til å prioritere det viktigste – og evnen til å utsette beslutninger og arbeid som kan vente.

Vi håper at rapporten skal bidra til at et komplekst og omfattende arbeid kan gjøres håndterbart ved å «dele opp» i mindre prosjekter og å ha oppmerksomhet på hva man som minimum må lykkes med.

Arbeidsgruppen har avgrenset sitt arbeid til ikke å omfatte materielle kommunaløkonomiske eller finansielle tema.

Arbeidsgruppens rapport følger som vedlegg 1.

6 Dreiebok – Årsoppgjør med fokus på kommunesammenslåing

Det ble også opprettet en arbeidsgruppe for å utvikle ei **dreiebok for årsoppgjør med fokus på kommunesammenslåing**. Arbeidsgruppen har bestått av følgende ansatte i Kommunerevisjonen Vest, Vest-Agder IKS:

Irene Loka (leder) revisjonssjef,

Monica Nilsen

Alla Steffensen

Merete Becher Ingvoldstad

Arbeidsgruppens mandat var:

- Lage et verktøy/sjekkliste til bruk ved avslutning av et kommuneregnskap i forbindelse med en kommunesammenslåing.

Dreieboken er ment å være et redskap for revisor og bygger på erfaringer fra kommunesammenslutninger i Danmark.

Dreieboken er et redskap for revisor ved revisjon av en kommune som er besluttet sammenslått med andre kommuner. Dreieboken konsentrerer seg om forhold som påvirker regnskapet. Det gjøres oppmerksom på at dreieboken kun er en veiledning og ikke kan betraktes som uttømmende.

Nedpakking av et regnskap og sammenslåing av flere regnskap er en omstendelig og tidkrevende prosess. Dreieboken bygger på erfaringer fra tilsvarende prosesser i Danmark og tar for seg handlinger knyttet til alle delene av regnskapet på kapittelnivå i KOSTRA.

Dreiebok – Årsoppgjør med fokus på kommunesammenslåing følger som vedlegg 2.

7 Selvkost

- Hva skjer med avgiftsnivået i en kommune der de sammenslående kommunene har ulikt avgiftsnivå og ulik dekningsgrad
- Bruk av selvkostfond

Departementet svarte:

«Dersom kommuner som slår seg sammen, har forskjellig avgiftsnivå og/eller selvkostgrad (f.eks. hvis en kommune har vedtatt at gebyrinntektene skal dekke 100 pst. av selvkost, mens den andre kommunen har vedtatt at gebyrinntektene skal dekke 80 pst.), må det ved sammenslåingstidspunktet avtales felles satser.

Generelt kan kommunen differensiere avgiftsnivået ut fra innbyggernes bruk av tjenestene, men ikke ut fra geografi. Adgangen til å differensiere gebyrene innad i kommunen vil avhenge av hjemmelsgrunnlaget for det enkelte gebyret.

I prinsippet skal gebyrene dekke kostnadene for tjenestene som innbyggerne har fått, og innbyggere i en kommune skal ikke subsidiere innbyggerne i en annen. Kommuner som skal slå seg sammen, bør derfor ta sikte på at selvkostfondene ved sammenslåingen er like i størrelse, relativt sett. F.eks. kan fondene bygges ned mot null i årene fram mot sammenslåingen. Dette ble bl.a. gjort i sammenslåingen mellom Inderøy og Mosvik.»

8 Eiendomsskatt

Ved sammenslåing av kommuner vil en kunne få en situasjon der en kommune har innført eiendomsskatt og en annen ikke. I eiendomsskattelova § 13 andre ledd heter det: «Får ein kommune nye grenser, skal reglane i første ledd ikkje vera til hinder for at det på eigedomar i område som kjem med i kommunen, vert skrivne ut eiendomsskatt etter same satsar som før utvidinga.»

Formuleringen ovenfor dekker situasjonen der en kommune utvider sine grenser, men hva vil situasjonen være dersom det opprettes en ny kommune? Vil den nye kommunen måtte forholde seg til eiendomsskattelova som en kommune som ikke har hatt eiendomsskatt tidligere, dvs. begynne med en sats på 2 promille det første året? (Jf. lovens § 13 første ledd)?

Departementet svarte:

«Dersom kommuner som skal slå seg sammen har forskjellige satser på eiendomsskatten, eller dersom en kommune har innført eiendomsskatt og den andre ikke, må kommunene bli enige om en felles sats i den nye kommunen. Departementet kan i forbindelse med en kommunesammenslåing gjøre unntak for reglene i en overgangsperiode. Denne unntaksmuligheten er hjemlet i inndelingsloven § 17. Denne bestemmelsen innebærer at kommunene kan få noe lenger tid til å samordne satsene i den nye kommunen enn det legges opp til i loven, og har blitt benyttet ved noen av de siste sammenslåingene. Unntaket åpner også for at skattesatsen kan økes hurtigere enn det eiendomsskatteloven legger opp til dersom det er aktuelt. Det vil si at det vil være mulig for den nye kommunen å ha makssats fra dag én, selv om bare den ene av de "gamle" kommunene hadde makssats. Dette har hittil ikke blitt benyttet ved en sammenslåing.»

Utgangspunktet er at ulik innretning av eiendomsskatten ikke skal hindre kommunesammenslåinger, men at eiendomsskatten må samkjøres i etterkant av sammenslåingen. Kommunene bør i vedtak om sammenslåing også klargjøre hvordan samkjøring av eiendomsskatten skal skje i den nye kommunen. Søknad om unntak må godkjennes av kongen i statsråd, som en del av kongelig resolusjon om sammenslåing.»

9 Kommunale garantier

Ved sammenslåing av to kommuner der den største kommunen (A) har en anstrengt økonomi og er i ROBEK, vil det kunne bli en situasjon der den nye kommunen vil være i ROBEK. Hvordan vil garantier gitt av den minste kommunen (B) bli behandlet? Vil det kreves ny godkjenning av fylkesmannen, jf. kommuneloven § 51, og vil en slik godkjenningssak bli vurdert på ordinær

måte, slik at det den økonomiske situasjonen i den nye kommunen som avgjør resultatet, eller vil tidligere gitte garantier videreføres?

Departementet svarte:

«Garantier som er gitt av den enkelte kommunen, vil bli videreført i sin helhet etter sammenslåingen. Det kreves dermed ikke ny godkjenning av fylkesmannen.»

10 Pensjonsforhold

Dersom kommuner som slår seg sammen har valgt ulik amortiseringstid for premieavviket, vil amortiseringsperioden kunne videreføres på samme måte som før sammenslåingen, eller må den nye kommunen velge en felles amortiseringsperiode for hele kommunen?

Ved oppløsning av en pensjonskasse kan det oppstå et avvik mellom frigjort egenkapital og kravet til egenkapital i nytt selskap. Dersom det er et positivt avvik (frigjort egenkapital er større enn kravet til innbetaling av egenkapital i nytt selskap), hvordan skal denne frigjorte kapitalen håndteres?

Departementet svarte:

Forskrift om årsregnskap og årsberetning regulerer ikke hva som skjer med (gamle) premieavvik etter en sammenslåing. Vår vurdering er at det er naturlig å bruke samme tankegang som i GKRS sitt notat: Forståelse av KRS 5 – Presisering vedrørende pensjon, hvor løsningen er at tidligere års premieavvik fortsetter med samme amortiseringstid som før. For premieavvik som oppstår etter sammenslåingen, må det imidlertid benyttes enten ett eller syv års amortiseringstid, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning § 13-4.

Uten at vi har gjort noe nærmere vurdering av spørsmålet om hvordan frigjort egenkapital ved oppløsning av en pensjonskasse vil håndteres ved en sammenslåing, vil vi anta at dette som utgangspunkt vil være inntekter som hører til i investeringsregnskapet. Nærmere vurdering må eventuelt gjøres i de konkrete sakene.

For å være sikker på vilkår, prosedyre og frister ved ev. oppsigelse av pensjonsforhold må det tas kontakt med den aktuelle pensjonskassen.

11 Anskaffelser

Anskaffelser er et omfattende område. Hvilke muligheter har kommunen til å endre eller tilpasse seg eksisterende kontrakter? Hvordan håndtere nye innkjøpsbehov som oppstår i overgangsfasen? Dette er noen av problemstillingene som er omhandlet i KMDs [veileder til reglene om offentlige anskaffelser i forbindelse med kommunereformen](#).

12 Noen problemstillinger knyttet til IKT-systemer ved kommunesammenslåinger

Ved en kommunesammenslåing vil det reise seg en rekke problemstillinger knyttet til den nye kommunens IKT-systemer. Det er umulig å omtale alle disse utfordringene, men det er enkelte forhold som utpeker seg som særlig viktig. Oppsummert handler det om:

- Å begynne arbeidet tidlig
- Å sette av nok tid og ressurser
- Å planlegge for eventuelle feilskjær underveis i prosessen

Den enkelte kommune har en rekke IT-løsninger, programmer og lisenser. Noe av det første den nye kommunen bør gjøre etter vedtak om sammenslåing, er å vurdere hvordan ny IKT struktur skal være. Etableringen av denne strukturen er en svært komplisert og arbeidskrevende prosess, som legger beslag på mye tid. Dette må tas hensyn til når prosjektet organiseres. I praksis kan dette gjøres på følgende måte:

- Få en oversikt over alle systemer og lisenser som de sammenslående kommunene har fra før, hvilke som har gått ut og hvilke som fortsatt gjelder. Det bør også avklares hvilke rettigheter og plikter som følger av lisensene, og hvilken betydning dette har i valgene som skal gjøres med henblikk på nye felles løsninger. Dette innebærer blant annet å gjennomgå eksisterende kontrakter for å avklare om det er mulig og komme ut av kontraktene dersom det er nødvendig, eller om det er mulige å overføre kontraktene til den nye kommunen.
- På flere områder vil de sammenslåtte kommunene ha ulike systemer. Definer hvilke systemer som må være felles ved oppstart av den nye kommunen (kartverket, e-post, økonomisystem, lønnsystem, faktureringssystem, sak- og arkivsystem etc.), og hvilke systemer som kan vente.
- Foreta valg av hvilke systemer og programvare som den nye kommunen skal benytte. I denne delen av prosessen må det også tas høyde for hvilke kriterier som skal ligge til grunn for valgene. Eksempel på kriterier kan være funksjonalitet (hvilke systemer er enklest i bruk), kostnadseffektivisering (vil valget medføre at man klarer å utnytte stordriftsfordeler) osv.
- Utarbeid oversikt over behovet for lisenser (typer og antall) basert på de valgene som er gjort. Inngå eventuelt nye avtaler der dette er nødvendig for de systemene den nye kommunen skal benytte. Lov og forskrift om offentlige anskaffelser regulerer prosedyrene ved inngåelse av nye avtaler og handlingsrommet for regulering av eksisterende avtaler.
- Sett opp en rekkefølge for konvertering – sett av tilstrekkelig ressurser til å gjennomføre konverteringen. Innsatsen bør i første omgang rettes inn mot de områdene som er mest prekære og som må være på plass ved oppstart av den nye kommunen.
- Sett opp en plan for opplæring av brukerne. Tidsplanen må avklares med hver avdeling som blir berørt.

- Sørg for å ha nødvendige beredskapsløsninger på plass dersom det oppstår uønskede hendelser underveis.

Som nevnt er etablering av ny IKT struktur en omfattende oppgave. Erfaringer fra tidligere prosesser viser at det er stor risiko for både under- og overkapasitet etter at sammenslåingen er gjennomført. Underkapasitet vil føre til dårlige tjenester og klager fra brukere, overkapasitet vil slå ut på budsjettet. I tillegg vil det kunne være urasjonelle løsninger, der en ikke får ut stordriftseffekter. Det er derfor viktig at det legges inn sjekkpunkter der en både avstemmer plan mot behov og gjennomføring mot plan.

13 Arkiv

Kommunestrukturreformen vil få store konsekvenser for kommunens dokumentasjon, enten den er på papir eller digital. Arkivverket og samarbeidspartnerne i SAMDOK har laget en [veiledning om arkiv til kommuner som skal slå seg sammen](#). Veiledningen gir råd om hva som kan gjøres før vedtak om sammenslåing er fattet. Del 1 av veiledningen er klar og del 2 og 3 skal komme i løpet av 2016.

14 Ledelse

Kommunereformen gir store utfordringer både innenfor politikk og administrasjon. Godt samspill og god ledelse vil være avgjørende i prosesser og for resultater. Det må skapes både involvering, engasjement hos de involverte, og mål må tydeliggjøres. God håndtering av arbeidsgiverrollen er en av nøklene for å nå lokale mål som kommuner setter seg i kommunereformen.

KS har utarbeidet heftet [Arbeidsgiverpolitikk ved kommunesammenslåing](#), der de belyser noen sentrale forhold.

Vedlegg

- Vedlegg 1) Kommunesammenslåing – Revisors oppmerksomhetsområder og risikoer for økonomiforvaltningen
- Vedlegg 2) DREIEBOK – Årsoppgjør med fokus på kommunesammenslåing

Referanser og kilder:

Arkivverket:

<http://www.arkivverket.no/arkivverket/Arkivverket/Om-oss/Aktuelt/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2014/Orientering-om-Riksarkivarens-arbeid-med-kommunereformen>

DIFI (Prosjektveiviseren som er egnet for alle typer prosjekter):

<http://www.prosjektveiviseren.no/>

Kommunal- og regionaldepartementet:

Veileder til reglene om offentlige anskaffelser i forbindelse med kommunereformen

https://www.regjeringen.no/contentassets/1e33b4101f064067a916ab746b796304/veileder_anskaffelsesregelverket_kommunereform.pdf

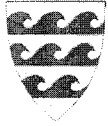
KS:

Arbeidsgiverpolitikk ved kommunesammenslåinger

<http://www.ks.no/globalassets/blokker-til-hvert-fagomrade/arbeidsgiver/arbeidsgiverpolitikk/arbeidsgiverpolitikk-ved-kommunesammenslainger-et-sammendrag.pdf>

Statens kartverk:

Kommunereform <http://www.kartverket.no/kommunereform/>

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 38/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

VIRKSOMHETS BESØK

Sekretærens innstilling

Kontrollutvalget ønsker å invitere fagleder oppvekst til møtet 6.12.2016.
Kontrollutvalget vil i møtet 25.10.2016 sette opp en del spørsmål til fagleder som ønskes besvart skriftlig før møtet og redegjort for i møtet.

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets behandling i sak PS 32/16 den 13.09.2016:

Kontrollutvalget diskuterte, etter innspill fra leder, erfaring og muligheter ved et virksomhetsbesøk eller å invitere en enhet inn til et møte. Erfaringene fra tidligere er positive. En slik orientering kan også sees på som en tilnærming til bestilling av et forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Kontrollutvalgets vedtak

Kontrollutvalget vil i sitt neste møte beslutte hvilken virksomhet som skal besøkes eller inviteres slik at dette kan gjennomføres i siste møte i 2016.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar framlegg framsatt i møtet. (5 voterende)

For å bli kjent med den kommunale forvaltningen, og for at ansatte i kommunen skal bli kjent med kontrollutvalget, kan utvalget besøke ulike kommunale virksomheter eller kontrollutvalget kan invitere virksomheten eller enhetene til sitt møte. Dette kan også inkludere kommunale foretak og selskap. Besøkene initieres og gjennomføres av kontrollutvalget i samarbeid med sekretariatet. Slike virksomhetsbesøk kan ikke på noen måte sammenlignes med et tilsyn eller kontroll, og dette må kommuniseres til rådmann og den enhet som blir besøkt.

Formålet med besøk er blant annet å:

- Bli kjent med virksomheten, og å gjøre kontrollutvalgsarbeidet kjent i kommunen
- Undersøke generelt om krav til internkontroll er kjent i virksomheten, og om sentrale føringer knyttet til for eksempel etikk er kommunisert
- Sjekke utvalgte områder som for eksempel HMS, offentlige anskaffelser og lignende ved å få orientering om og innsyn i system og rutiner
- Få innspill til kontrollutvalgets risikoanalyse og planarbeid

Hvis en ønsker å etablere en fast praksis med virksomhetsbesøk, kan en utarbeide en prosedyre for slike besøk. Planlagte besøk kan også inngå i en eventuell årsplan for kontrollutvalget.

VURDERING

Kontrollutvalget var sist på virksomhetsbesøk hos Torabu AS før sitt møte 11.02.2016. Utbyttet for kontrollutvalget og responsen fra de besøkte var så god at dette er noe kontrollutvalget ønsket å prioritere videre. Det er i kontrollutvalgets møteplan satt av tid til besøk minst en gang pr år. Kontrollutvalget ønsket i sist møte å gjennomføre et besøk eller å invitere en enhet til sitt siste møte i 2016. Flere enheter og områder ble nevnt.

En har tidligere besøkt institusjonene, og nå kan barnehage- og skolesektoren være et aktuelt område å bli mer orientert om. Kontrollutvalget har rettet fokus mot barnehageområdet etter at kommunestyret i 2015 ønsket et forvaltningsrevisjonsprosjekt på området. Kontrollutvalget har ikke anbefalt at dette blir igangsatt da svarene fra rådmannen er avklarende. Likevel er det greit å få et nærmere innblikk og orientering på området av fagenheten.

Fræna kommune gjennomførte i 2013 et forvaltningsrevisjonsprosjekt på kvalitet i grunnskoleopplæringen. Fræna kommune er med i et interkommunalt samarbeid på PPT-tjenesten sammen med Eide og Gjemnes. Eide er vertskommune. Kontrollutvalget ønsker å bli orientert om de utfordringer Fræna kommune har på dette området.

På bakgrunn av dette ønsker kontrollutvalget i Fræna å invitere fagleder oppvekst til en redegjørelse i møtet 6.12.2016. Kontrollutvalget vil i møtet 25.10.2016 sette opp en del spørsmål til fagleder som ønskes besvart skriftlig før møtet og videre redegjørelse i møtet.

Sveinung Talberg
Rådgiver

FRÆNA KOMMUNE
Kontrollutvalget

Saksmappe: 2016-1548/05
Arkiv: 033
Saksbehandler: Sveinung Talberg
Dato: 18.10.2016

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
PS 39/16	Kontrollutvalget	25.10.2016

OPPFØLGINGSLISTE

Sekretariatets innstilling

Kontrollutvalget viser til sak PS 37/16 og setter kommunereformen i Fræna opp på oppfølgingslisten

Saksopplysninger

Intensjonen med oppfølgingslisten er å ha et oppsett av saker og problemstillinger som medlemmene ønsker nærmere utredet eller orientering om.

En slik oppfølgingsliste kan være et nyttig redskap for kontrollutvalget for å holde rede på status for saker man ønsker å følge opp eventuelt å ha til observasjon.

Listen kan fungere som et nyttig planleggingsredskap for aktiviteter som kontrollutvalget ønsker å gjennomføre når forholdene ligger til rette, eksempelvis befaringer.

Kontrollutvalget vedtar selv endringer i listen. Dette innebærer endring i status for den enkelte sak, det vil si følgende alternativ:

- Som nytt punkt
- Endringer i punkt (grunnet orienteringer gitt eller saken behandlet som egen ordinær sak i møte)
- Punktet går ut (saken anses for avsluttet fra kontrollutvalgets side)

Kontrollutvalgets vedtak 13.09.2016:

Kontrollutvalget avslutter følgende saker på oppfølgingslisten:

- Budsjettaavvik på barnehageområdet
- Valgbarhet til kontrollutvalget
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten «Samhandlingsreformen i Fræna kommune
- Fræna kommune sin praksis med søknad på gang- og sykkelvegmidler

Kontrollutvalget velger heretter å se følgende saker på oppfølgingslisten sammen med saken «Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune»:

- Interne rutiner og reglement
- Rutiner for saksbehandling i Fræna kommune
- Rutiner for registrering av henvendelser

Kontrollutvalgets behandling 13.09.2016:

Kontrollutvalget ble orientert av rådmannen. Kontrollutvalget såg det hensiktsmessig å avslutte en del saker på oppfølgingslisten, samt å se andre i sammenheng med saken «Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune»

Det fremkom ikke nye saker på oppfølgingslisten.

Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i samsvar framlegg framsatt i møtet. (5 voterende)

- Vedlegg:
Oppfølgingsliste, datert 17.10.2016

VURDERING

Dersom det er saker utvalget ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i et senere møte, kan disse bli fremmet i møtet for oppføring på oppfølgingslisten.

Sveinung Talberg
Rådgiver

SAKSOPPFØLGING

(ajourført pr. 17.10.2016)

Saker som er tatt opp:	Dato:	Ansvar:	Merknad:	Status:
Etiske retningslinjer	18.02.13	Adm/sekr.	Etiske retningslinjer skal vere ein rettleiar for å handle godt og forsvarleg i dei ulike situasjonane. Kommunen sine etiske retningslinjer skal vere eit uttrykk for den etiske standard som skal gjelde for kommunen sine tilsette. Alle plikter å halde seg til lover, forskrifter og reglement som har betydning for kommunen si verksemd, og å halde seg lojalt til dei vedtak som er fatta. Kontrollutvalet ønskjer ei orientering frå administrasjonen om korleis Fræna kommune følgjer dei Etiske retningslinjene og korleis rutinane for varsling av kritikkverdige tilhøve fungerer. Dette er viktige element i korrupsjons forebyggjande arbeid.	<p>16.04.13: Kontrollutvalet vil be administrasjonen om å gi ei orientering til utvalet sitt møte i juni 2013.</p> <p>11.06.13: Orientering fra administrasjonen utsettes til neste møte.</p> <p>21.10.13: Personalsjef Kari Gagnat orienterte i dagens møte under sak OS 08/13. Det arbeides nå med å lage nye retningslinjer. Det er brukt tid på å forankre dette arbeidet i ledergruppen. Administrasjonen ønsker innspill fra kontrollutvalget til de nye retningslinjene. Utkast til nye Etiske retningslinjer vil bli oversendt kontrollutvalgssekretariatet som vil legge det fram for kontroll-utvalget når de foreligger.</p> <p>11.02.14: Kontrollutvalget vil be administrasjonen om en statusrapport til neste møte.</p> <p>29.04.14: Kst. rådmann orienterte. Utkast til nye etiske retningslinjer vil bli lagt fram på ledersamling i kommunen 14. mai. Utkast til nye retnings-linjer oversendes kontroll-utvalget til uttale.</p> <p>01.10.14: Rådmann orienterte. Det er utarbeidet nye Etiske retningslinjer. Dokumentet har vært ute til høring i ledergruppen og administrasjonen holder på med å samordne de innspill som har kommet. Dette arbeidet er litt forsinket. Utvalget etterlyste et system for avviksrapportering. Rådmannen vil undersøke dette nærmere og komme tilbake til dette senere. Utvalget minnet også om at utkast til nye Etiske retningslinjer skulle vært oversendt til kontrollutvalget til høring.</p> <p>24.11.14: Ingen fra administrasjonen hadde anledning til å møte til denne saken. Kontrollutvalget gikk igjennom utkast til Etiske retningslinjer for Fræna kommune som oversendt sekretariatet i forkant av møtet. Sekretæren sender et høringssvar til Fræna kommune på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalget følger saken videre til retningslinjene er behandlet politisk.</p> <p>10.03.15: Rådmann orienterte. Utkastet til nye Etiske retningslinjer vil være klar til politisk behandling i løpet av 1. halvår 2015.</p> <p>Sekretæren opplyste at høringssvar fra kontrollutvalget var sendt til Fræna kommune v/ rådmann 03.12.2014, jf. statusrapport pr. 24.11.2014.</p> <p>15.06.15: Rådmann orienterte. Personalsjefen har gjennomgått de Etiske retningslinjene. Nyansatte blir informert om retningslinjene. Arbeidet med å revidere de Etiske retningslinjene pågår fremdeles og kommunen har som mål at det skal være avsluttet over sommerferien.</p>

				<p>Kontrollutvalget vil be om en statusrapport i utvalgets siste møte i 2015 dersom ikke reviderte Etiske retningslinjer er lagt fram for politisk behandling.</p> <p>07.12.15: Kommunalsjef Arild Kjersem orienterte. Det har ikke vært kapasitet i administrasjonen til å ferdigstille saken om Etiske retningslinjer for politisk behandling grunnet prioritering av andre presserende saker. Kommunalsjefen antyder at saken vil være klar for politisk behandling i løpet av første halvår 2016. Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre.</p> <p>11.02.16: Se sak 08/16 Eventuelt, interne rutiner og reglement. Orientering fra rådmannen.</p> <p>04.04.16: E-post med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen har utarbeidet forslag til etiske retningslinjer for Fræna kommune(vedlagt til innkallingen i møte 12.4.16) som vil bli behandlet i administrasjonsutvalget 19.april 2016 og senere for endelig vedtak i kommunestyret. Mer spesifikke spørsmål knyttet til f.eks. bruk av dataverktøy, taushetsplikt og bruk av sosiale medier beskrives i egne vedlegg.</p> <p>12.04.16: I kontrollutvalget sitt møte 12.4.2016 orienterte rådmannen om forslag til etisk reglement som skal til politisk behandling i administrasjonsutvalget 19.4.2016 og videre til kommunestyret. Forslaget var vedlagt saken til kontrollutvalget. Lederen i kontrollutvalget var opptatt av hvordan etikken skal gjøres kjent og formidles etter at det er vedtatt slik at det ikke blir «et reglement i en skuff». Rådmannen svarte at han vil tydeliggjøre innholdet i organisasjonen ved at alle handlinger skal «tåle dagens lys».</p> <p>23.05.2016: Fræna kommunestyre vedtar etiske retningslinjer slik de er framlagt (sak PS 59/2016)</p> <p>14.06.2016: Kontrollutvalget ønsker å følge denne saken videre etter at kommunestyret har vedtatt etiske retningslinjer med bakgrunn i at de er opptatt av implementering og praktisering og at reglement rundt dataverktøy, taushetsplikt og bruk av sosiale medier beskrives utenfor reglementet «etiske retningslinjer».</p>
Innføring av et elektronisk kvalitetssystem i Fræna kommune	29.04.15	Adm/sek.	<p>Det fremgår av Fræna kommunes Årsrapport for 2014 at kommunen har gått til anskaffelse av et elektronisk kvalitetssystem levert av Kommuneforlaget. Systemet inneholder bl.a. personalhåndbok, kvalitetshåndbok, system for avvikshåndtering, lovsamling og HMS-håndbok etc. Kvalitetssystemet</p>	<p>29.04.15: Kontrollutvalget ønsker i neste møte å få en orientering fra administrasjonen om arbeidet med innføringen av det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.</p> <p>15.06.15: Rådmann orienterte. Det elektroniske kvalitetssystemet er innkjøpt og opplæring skjer nå på ledernivå. Kontrollutvalget ønsker i første halvår 2016 å få en orientering fra administrasjonen om det elektroniske kvalitetssystemet og en statusrapport om hvor langt arbeidet med implementeringen er kommet.</p> <p>11.02.16:</p>

			<p>skal brukes av ansatte på alle nivå i organisasjonen og vil være en del av kommunens internkontrollsystem. Implementering av kvalitetssystemet vil være arbeids- og ressurskrevende i hele organisasjonen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interne rutiner og reglement • Rutiner for saksbehandling i Fræna kommune • Rutiner for registrering av henvendelser <p>(Saker som er sammenslått jf. vedtak i sak PS 31/16)</p>	<p>Se sak 08/16 Eventuelt, interne rutiner og reglement. Orientering fra rådmannen.</p> <p>04.04.16: Epost med notat fra rådmannen i Fræna. Rådmannen vil orientere om dette i møte 12.4.16.</p> <p>12.04.16: I kontrollutvalget sitt møte 12.04.2016 orienterte personalsjefen om innholdet i KF(Kommuneforlaget) sitt kvalitetssystemverktøy. Dette er et elektronisk verktøy som skal rulles ut i hele organisasjonen. Opplæring og implementering er godt i gang. Dette gjelder innenfor delen som omhandler «Personalhåndboka». Verktøyet skal brukes og måles opp mot ledersamtalen som rådmannen har. Alle interne reglement og bestemmelser skal inn i systemet. Det ble stilt spørsmål til avviksmeldinger og håndteringen av dette. Dette er i dag manuelt og ikke en del av kvalitetssystemet. Rådmannen håper systemet skal være en kilde til lærdom og forbedring.</p> <p>14.06.16: Rådmannen orienterte. Arbeidet med innføring av det elektroniske kvalitetssystemet fortsetter. Avviksrapporteringssystemet er i drift, men noen enheter gjenstår å implementere. Arbeidet med lederavtaler fortsetter og det gjenstår.</p> <p>Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orientering i senere møter.</p>
PS 08/16 EVENTUELT	11.02.16	Adm	<p>Kommunen sine medlemskap og eierinteresser i aksjeselskap, interkommunale selskap og interkommunale samarbeid</p> <p>Saken ble tatt opp i møtet av medlem Leif Johan Lothe. Formålet er å få en samlet oversikt over kommunens eierinteresser og medlemskap i selskap og samarbeid. Rådmannen blir bedt om å legge frem en oversikt til neste møte.</p>	<p>11.02.2016: Kontrollutvalget fattet enstemmig vedtak i tråd med framlegg fra Leif Johan Lothe. Saken settes på oppfølgingslisten.</p> <p>04.04.16: Mottatt oversikt på epost fra rådmannen som legges frem for kontrollutvalget 12.04.16.</p> <p>12.04.16: Kontrollutvalget behandlet oversikten og vil be rådmannen om en oppdatert liste pr. dato samt en orientering fra rådmannen om status og innhold i de enkelte samarbeid og selskap for Fræna kommune sin del.</p> <p>14.06.16: Rådmannen orienterte. Det skal utarbeides en ny eierskapsmelding(er) som sier noe om formål, forventninger og hensikt med eierskapene i AS, IKS og interkommunale samarbeid.</p> <p>Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre med orienteringer.</p>
PS 22/16	14.06.16	Sekr.	<p>Kontrollutvalget ønsker en redegjørelse fra rådmannen om status på det interkommunale samarbeidet om PPT-tjenesten med Eide og Gjemnes.</p>	<p>13.09.2016: Rådmannen orienterte om at Fræna kommune gjør en omfattende jobb i forhold til tilretteleggelse av saker før de oversender PPT-tjenesten. Dette for å avlaste den interkommunale PPT-tjenesten. Rådmannen mener Fræna kommune får de tjenestene de har krav på fra dette samarbeidet slik situasjonen er nå.</p> <p>Kontrollutvalget ønsker å følge saken videre.</p>